

Hyvinvointiohjelman 2018-2022 väliarviointi

Vantaa

VÄLIRAPORTTI

Hyvinvointiohjelman 2018–2022 toteutuminen Vantaan kaupungin palvelualueilla

SISÄLLYS

JOHDANTO	1
NOSTOT HYVINVOINTISUUNNITELMIEN TEKojEN TOTEUTUKSESTA.....	2
1. Hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteutuminen Vantaan kaupungissa	2
2. Kehittämisehdotuksia hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteuttamiseksi	2
3. Huomioita hyvinvointisuunnitelmien jalkautumisesta	2
LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA	3
1. Päämäärä: liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät.....	3
2. Päämäärä: Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät.....	4
3. Päämäärä: Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät	4
4. Päämäärä: Asukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät	4
4.1. Harrastukset	4
4.2. Kohtaaminen ja vuorovaikutus	5
4.3. Kiusaaminen ja väkivalta	5
4.4. Apua tarvitsevien tunnistaminen.....	6
4.5. Vanhempien hyvinvointi ja vanhemmuus	6
5. Yhteenveto lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tekojen toteuttaminen	7
IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINTISUUNNITELMA.....	9
1. Päämäärä: liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät.....	9
2. Päämäärä: Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät.....	9
3. Päämäärä: Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät	9
4. Päämäärä: Asukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät	10
5. Yhteenveto ikääntyvien hyvinvointisuunnitelman tekojen toteuttaminen	10
MONIKULTTUURISUUSUUNNITELMA.....	12
1. Päämäärä: Kotouttaminen onnistuu aikaisempaa paremmin	12
2. Yhteenveto monikulttuurisuussuunnitelman tekojen toteuttaminen	13
KEHITTÄMISEHDOTUKSIA HYVINVOINTIOHJELMATYÖSKENTELYYN.....	14
LIITTEET	
1. Taulukko lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteutuminen	
2. Taulukko ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteutuminen	
3. Taulukko monikulttuurisuussuunnitelman tekojen toteutuminen	
4. Selvitys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tekojen toteutuksesta	
5. Selvitys ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman tekojen toteutuksesta	
6. Selvitys monikulttuurisuussuunnitelman tekojen toteutuksesta	

JOHDANTO

Vantaan kaupunki on laatinut [Hyvinvointiohjelman vuosille 2018–2022](#), joka tähtää asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen. Ohjelma jakautuu kolmeen osaan:

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Ikääntyneen väestön Hyvinvointisuunnitelma ja
- Monikulttuurisuussuunnitelma.

Hyvinvointiohjelmassa on määritelty tavoitteet kaupungin hyvinvointityölle, joita seurataan mm. kaupungin vuosittaisella hyvinvointiraportoinnilla. Tämän lisäksi hyvinvointiohjelmassa on kirjattu, että hyvinvointisuunnitelmassa tekojen toteutumista seurataan vuosittain. Tämä väliraportti kuvaa nyt ensimmäistä kertaa hyvinvointiohjelmakaudella tekojen toteutumista kaupungin toiminnassa. Raportti kokoaa yhteen tekojen toteutumisen tilanteen Vantaan palvelualueilla vuonna 2019 lasten ja nuorten sekä ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmien osalta. Monikulttuurisuussuunnitelman tekojen toteutumista on arvioitu vuoden 2020 lopun tilanteena.

Kahden suunnitelman raportointi perustuu tiedonkeruuseen, joka jalkautettiin toimialoilla alkuvuodesta 2020. Monikulttuurisuussuunnitelman tiedonkeruu toteutui poikkeuksellisesti vasta vuoden 2021 alussa. Hyvinvointiohjelmassa tekojen toteuttajiksi on palvelualueiden lisäksi nimetty yhteistyötahoja, kuten järjestöt tai seurakunta, mutta heiltä ei ole suoraan kerätty tietoja tähän selvitykseen. Koska strategisissa tavoitteissa ei ole myöskään määriteltyä mittaristoa, on tekojen toteutumisastetta arvioitu asiantuntijoiden yhteisenä näkemyksenä. Tämä väliarvio sisältää myös joitain ehdotuksia tekojen toteuttamiseksi ohjelmakauden kahden viimeisen vuoden aikana.

Tässä selvityksessä ilmi tulleet asiat on viety laajalti tiedoksi kaupunkiorganisaatiossa. Hyvinvointiohjelman seurannasta raportoidaan tiiviisti muun muassa Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiateeman johtoryhmälle. Väliarviointi on raportoitu myös toimialojen johtoryhmille sekä kaupungin vaikuttamistoimielimille. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tekojen toteumaa raportoidaan myös laajan hyvinvointikertomuksen liitteenä valtuustokauden päättyessä 2021. Lisäksi tekoja ja hyvinvointiohjelman jalkauttamista kaupunkitasoisesti edistetään mm. viestinnällisin toimenpitein.

Selvityksen tiedonkeruussa ja kerättyjen tietojen tiivistämisessä ovat olleet mukana Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveystalouden erityisasiantuntija Mervi Tulppo, lasten ja nuorten palvelujen koordinaattori Tia Ristimäki ja Terveystalouden edistämishankkeen ”Hyvinvointityön tavoitteista toimintaan” projektiasiantuntija Marianna Suonpää, joka toimi myös tämän raportin kirjoittajana. Väliarvion toimittamistyöhön on sen toisessa vaiheessa osallistunut myös sosiaali- ja terveystalouden erityisasiantuntija Ada Pentinmikko.

Vantaalla 23.2.2021

NOSTOT HYVINVOINTISUUNNITELMIEN TEKOJEN TOTEUTUKSESTA

Tästä raportista halutaan nostaa esiin seuraavat huomiot hyvinvointiohjelman tekojen toteutukseksi ja ohjelman päämäärien saavuttamiseksi ohjelmakaudella 2018–2022.

1. Hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteutuminen Vantaan kaupungissa

Palvelualueilta saadut tiedot ovat koottuina selvityksissä, joista ilmeni, että lasten ja nuorten (liite 4), ikääntyneiden (liite 5) hyvinvointisuunnitelmiin ja Monikulttuurisuussuunnitelmaan (liite 6) kirjattuja tekoja on toteutettu vaihtelevasti eri palvelualueilla.

Lasten ja nuorten suunnitelmien teot (41 kpl) arvioidaan toteutuneeksi seuraavasti:

- vahvasti toteutuksessa: 2 tekoa
- osittain toteutunut: 29 tekoa
- toteuttamista vailla olevat: 10 tekoa.

Taulukko lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tekojen toteutumisesta (liite 1).

Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman teot (18 kpl) arvioidaan toteutuneeksi seuraavasti:

- vahvasti toteutuksessa: 0 tekoa
- osittain toteutunut: 15 tekoa
- toteuttamista vailla olevat: 3 tekoa.

Taulukko ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman tekojen toteutumisesta (liite 2).

Monikulttuurisuussuunnitelman teot (15 kpl) arvioidaan toteutuneeksi seuraavasti:

- vahvasti toteutuksessa: 4 tekoa
- osittain toteutunut: 9 tekoa
- toteuttamista vailla olevat: 2 tekoa.

Taulukko monikulttuurisuussuunnitelman tekojen toteutumisesta (liite 3).

2. Kehittämisehdotuksia hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteuttamiseksi

Vantaan kaupungilla on monenlaista eri ikäryhmille suunnattua toimintaa, jossa palvelualueiden välistä yhteistyötä on lisätty. Edelleen yhteistyötä tulisi lisätä ja kehittää kaikkien kaupungin toimijoiden kesken, jotta toiminnot tukevat toisiaan ja niillä tavoitetaan kuntalaiset paremmin. Hyvinvointia tukevien toimintojen kokonaiskoordinaatiota ja toiminnan seurantaakin tulisi edistää, jotta tunnistetaan toiminnalla aikaansaadut tulokset ja vaikutukset kuntalaisten terveyteen ja hyvinvointiin. Kuntalaisten osallistamista toimintojen suunnitteluun, ja viestintää hyvinvointia tukevista toiminnoista on syytä kehittää, jotta toiminta tavoittaa sitä eniten tarvitsevia ja sillä vastataan asukkaiden tarpeisiin.

3. Huomioita hyvinvointisuunnitelmien jalkautumisesta

Kaupungin hyvinvointi- ja terveyden edistämis työ on lakisääteisesti määritelty tehtävä, jota Vantaalla ohjaa strategia ja siitä johdettu Hyvinvointiohjelma. Nykyisissä hyvinvointisuunnitelmissa on määritelty monitahoisesti tavoitteet, päämäärät, toimenpiteet ja teot kaupungin hyvinvointityölle, mutta tarkempaa toiminnan toteuttamista, sen vastuutahoja, toiminnan seurantaakin, arviointia ja raportointia ei ole määritelty kovin vahvasti. Tällä hetkellä näyttää siltä, että Vantaan hyvinvointiohjelman jalkautuminen käytännön työhön on puutteellista: hyvinvointiohjelmaa ei tunneta kovin hyvin ja hyvinvointityö ohjelman mukaisesti toteutuu osittain ohjelmakauden ollessa puolivälissä. Tämän vuoksi hyvinvointiohjelman jalkauttamista ja hyvinvointityön kehittämistä edistetään kaupunkitasoisesti vuosina 2020–2021 Hyvinvointityön tavoitteista toimintaan -hankkeen myötä.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tähtää hyvinvoinnin ja terveyden vahvistumiseen terveellisten elintapojen myötä sekä hyvinvointierojen vähenemiseen. Erityisesti elintapojen suhteen tavoitellaan liikunnallisen elämäntavan ja liikunnan harrastamisen lisääntymistä sekä tupakoinnin ja alkoholin käytön vähentymistä. Hyvinvointierojen vähenemisessä erotetaan alueiden ja asukkaiden välisten hyvinvointierojen vähentyminen. Näiden päämäärien saavuttamisen teoista Vantaan kaupungin palvelualueet ovat raportoineet ensimmäistä kertaa ja tieto on koottu tähän selvitykseen.

1. Päämäärä: liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät

Liikunnallisen elämäntavan ja liikunnan harrastamisen lisääntymiseksi Vantaan kaupungin toimialojen välillä on lisätty yhteistyötä, jonka seurauksena mm. liikunnallinen kerhotoiminta koulupäivien yhteydessä ja sen jälkeen on lisääntynyt. Vantaan päiväkotien, koulujen ja opiskeluympäristöt ovat liikkumiseen kannustavia ja niissä järjestetään erilaista liikunnallista toimintaa. Leikkien liikkumaan - ja Liikkuva koulu -toimintamallit ovat vakiinnutettuja toimintoja ja vastaavanlaista toimintaa on lisätty toiselle asteelle Liikkuva Opiskelu -hankkeen myötä.

Päiväkotien, koulujen ja opiskeluympäristössä huomioidaan vähän liikkuvia lapsia ja nuoria, joiden kanssa esimerkiksi ohjaavan keskustelun ja lapselle/nuorelle annettavan Sporttikaverin keinoin pyritään lisäämään liikkumista. Toimialarajat ylittävässä Terveiden edistämishankkeessa kehitetään elintapaohjausmallia, joka pyrkii lisäämään mm. raskaana olevien naisten ja ammattikoulussa opiskelevien poikien liikkumista. Vantaalla on kehitetty Hobihobi.fi-sivusto, jonka kautta kuntalaisen on mahdollista kartoittaa Vantaan harrastusmahdollisuuksia. Osa liikuntaseuroista tarjoaa matalan kynnyksen toimintaa, jota kaupunki tukee harrasteliikunnan ohjaajatuen muodossa. Yksi merkittävä matalan kynnyksen liikuntatoiminnan tarjoaja Vantaalla on Sporttia kaikille ry, joka tekee tiivistä yhteistyötä kaupungin ja eri yhdistysten kanssa.

Vantaalla liikkumista edistävät monet palvelualueet, liikuntaseurat sekä yhdistykset. Tästä huolimatta yhteistyötä, toiminnan kokonaiskoordinointia ja viestintää toiminnoista on syytä kehittää, jotta myös vähän liikkuvien on helpompaa löytää toimintaa. Liikkumisen edistäminen on koko kaupungin tehtävä ja sen edistämiseksi on hyvä huomioida, että liikunta ei ole pelkästään organisoitua tai tietyssä paikassa tapahtuvaa toimintaa. Arkiliikkuminen on tärkeässä roolissa terveyden edistämiseksi, joten tekoja tulisi painottaa myös sen edistämiseksi. Lisäksi on hyvä huomioida kuntalaisten mielipide ja osallisuus toimintojen suunnittelussa. Järjestettyä liikuntatoimintaa on paljon, mutta selvitystä vaille jää, tavoittaako toiminta erityisesti vähän liikkuvia henkilöitä ja lisääkö se heidän liikkumistaan. Seurantatietoa toimenpiteistä ja niiden tuloksista sekä vaikutuksista olisi hyvä kerätä nykyistä enemmän.

Lasten ja nuorten liikunnan ja liikkumisen edistämiseksi tulee tehdä vielä töitä hyvinvointisuunnitelman tekojen toteuttamiseksi ja päämäärän saavuttamiseksi, sillä teoista arvioidaan täysin toteutuneeksi yksi teko. Osittain toteutuneita tekoja arvioidaan olevan seitsemän ja vielä toteuttamista vailla olevia kaksi tekoa. Puuttuvia tekoja ohjelmakaudella ovat vielä erityisesti erilaisten kohderyhmien ja yksilöllisten tavoitteiden huomiointi suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa, sekä Sporttia kaikille -toiminnan vakiinnuttaminen. Mikäli nämä katsotaan tarpeellisiksi teoiksi ohjelmakaudella, tulisi määritellä tarkemmin niiden toteuttamistavat ja vastuutahot.

2. Päämäärä: Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät

Vantaalla tupakoinnin ja alkoholin käytön vähentämiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa järjestetään päihdeaiheisia tunteja. Asiakaskäynneillä mm. Opiskeluhuollossa, Nuorisopalveluissa, Maahanmuuttajapalveluissa ja Suun terveydenhuollossa otetaan esille tupakoinnin ja alkoholin käyttö. Terveyden edistämishankkeen elintapaohjauksessa kehitetään yleisesti elintapojen puheeksiottoa ja motivoivan haastattelun keinoja asiakkaiden elintapojen kehittämiseksi. Kaupungin tupakkavieroituksessa käy säännöllisesti raskaana olevia naisia tai pienten lasten vanhempia.

Tupakoinnin lopettamistyötä tehdään kaupungissa - käytänteet ja toimintamallit näyttävät kuitenkin eroavan toimijoiden välillä. Tekojen toteutumisen näkökulmasta neljä tekoa näyttää toteutuneen osittain ja yksi teko on vielä toteuttamista vaille: varsinaisesti nuorille tai lapsiperheiden vanhemmille suunnattuja tupakoinnin lopettamista tukevia ryhmiä ei raportoitu kaupungin toiminnassa. Ohjelma-kaudella on syytä tarkastella, olisiko tällaisia tarpeellista järjestää ja kuka olisi järjestävä taho.

Puheeksioton ja motivoivan haastattelun käyttöä sekä muita vaikuttavia toimintatapoja osana kaikkea kaupungin toimintaa on syytä kehittää. Hyvien toimintamallien jakamista, yhteistyön kehittämistä, toiminnan kokonaiskoordinoimista, viestintää sekä esimerkiksi järjestöjen hyödyntämistä on syytä pohdita päämäärän saavuttamiseksi.

3. Päämäärä: Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät

Vantaan alueellista hyvinvointitietopohjaa on kehitetty Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmassa. Resursseja ja toimintaa on lisätty sen perusteella saatavilla olevan aluetiedon mukaisesti. Esimerkiksi varhaiskasvatuksessa toimii nykyään kuraattoreita sekä lapsi- ja perheohjaajia, esi- ja alkuopetuksen tueksi on kohdennettu erityis- ja tsemppariopettajien työtä, ja Variaan on saatu erityisnuorisotyöntekijöitä. Maahanmuuttajajäideille ja kotivanhemmille on järjestetty hyvinvointia ja kouttamista tukevaa toimintaa eri toimijoiden yhteistyönä.

Lapsiperheköyhyyttä pyritään vähentämään kaupungissa mm. koulutuksella, johon opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalvelujen työntekijät ovat osallistuneet. Lapsiperheille kerrotaan olemassa olevista tukimuodoista ja heitä ohjataan hyvinvointia tukeviin toimintoihin, kuten kesäajan puistoruokailuun ja harrastuksiin. Alueiden välisten hyvinvointierojen vähentämiseksi Vantaalla toimii lapset ja nuoret ympäristönsä rakentajina -osallistamismalli, jonka avulla lapsia ja nuoria osallistetaan opiskelu- ja asuinalueiden suunnitteluun.

Vantaalla on tehty toimenpiteitä alueellisten hyvinvointierojen vähenemiseksi. Tekojen aikaansaamista tuloksista ja vaikutuksista olisi hyvä saada tietoa. Tässä selvityksessä tekojen toteutumisen suhteen arvioidaan neljän teon toteutuneen osittain. Epäselväksi selvityksessä jäi turvallisuuden toimenpidesuunnitelman toteutus, johon on tarkoitus kirjata alueellisen turvallisuustyön teot. Mikäli tekoa ei ole vielä lähdetty toteuttamaan, tulisi päättää sen tarpeellisuudesta ja toteuttajatahosta.

4. Päämäärä: Aukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät

4.1. Harrastukset

Vantaalla on tehty erinäisiä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on kehittää harrastusmahdollisuuksia niin, että yhä useammalla lapsella ja nuorella olisi mahdollisuus harrastaa. Kaupungissa on monenlaista maksutonta ja edullista harrastustoimintaa, jota on kerätty yhteen Hobihobi.fi -sivustolle. Lisäksi Aikuisopistolla on oma ilmonet.fi -sivusto.

Selvityksestä ilmeni, että kaupungin toiminnoissa kiinnitetään jonkin verran huomiota erilaisiin kohderyhmiin sekä niihin lapsiin ja nuoriin, joilla ei ole mieluista harrastusta. Esimerkiksi Opiskeluhuollossa ja Perhepalveluissa asiakkaita tuetaan yksilöllisesti mielekkään harrastuksen löytymisessä. Kehitetty Hobihobi.fi -palvelu saattaa auttaa hahmottamaan kaupungin monipuolisen harrastustoiminnan ja viestimään siitä eteenpäin. Kokonaisuudessaan laajempi yhteistyö eri toimijoiden välillä ja näkyvämpi viestiminen harrastuksista voi auttaa siihen, että kuntalaiset ja kaupungin toimijat tiedostavat monipuolisen harrastustarjonnan ja kuntalaisten harrastaminen lisääntyy.

Harrastusten suhteen hyvinvointisuunnitelman neljä tekoa ovat toteutuneet osittain. Tämän selvityksen perusteella toimijoiden välistä yhteistyötä voisi lisätä, sillä nyt yhteistoiminnallisesti kehitettyjä harrastuksia ei näytä olevan kovin paljoa Vantaalla. Lisäksi on hyvä pohtia erilaisten kohderyhmien huomioimista ja kuntalaisten osallistamista harrastusten suunnitteluun. Mallia nuorten osallistamiseen voi saada esimerkiksi Varian ja Nuorisopalveluiden toiminnasta, joissa harrastusmahdollisuuksia on kehitetty nuorten toiveiden ja tarpeiden pohjalta.

Harrastamattomuuden syiden kartoitus näyttää olevan vielä alkuvaiheessa kaupungissa. Tähän mennessä on kartoitettu yksittäisten toimintojen avulla lasten ja nuorten harrastamattomuuden syitä, vaikka syitä tiedostamalla ja niihin puuttumalla voisi olla mahdollista vaikuttaa positiivisesti kuntalaisten harrastamiseen. Kaupungissa onkin perustettu keväällä 2020 Harrastustakuu-työryhmä, joka voisi toiminnassaan edistää myös tätä asiaa.

4.2. Kohtaaminen ja vuorovaikutus

Vantaan kaupunkisuunnittelu luo eri ryhmille kohtaamispaikkoja, kuten kylätaloja, kerhotiloja ja muita yhteistiloja. Omaehtoista yhteistä toimintaa tuetaan mm. kyläjuhlien, puistoruokailujen, perhekeskustoiminnan, alueellisen lastenkulttuurin ja avoimien kohtaamispaikkojen kautta. Kotivanhempien suomen kielen ryhmät (KOTVA) pääsevät kokoontumaan varhaiskasvatuksen avoimissa toimipaikoissa ja nuorten kohtaamisia mahdollistetaan oppilaitoksissa mm. yhteisöllisen opiskeluhoitotyön avulla. Ruotsinkieliselle väestölle on mm. ruotsinkielisiä kulttuuritapahtumia.

Selvityksen mukaan kaupunki järjestää jonkin verran toimintaa yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Kaupungilla toimii järjestöyhteistyöryhmä, minkä lisäksi Mek-alueryhmät (Myönteinen erityiskohtelu) tuovat yhteen eri toimijoita. Järjestöyhteistyön kehittämistä on varmasti tarpeellista pohtia, sillä järjestöillä voi olla sellaista osaamista, toimintaa ja asiakkaita, joita kunnan palveluista ei löydy. Tämän vuoksi esimerkiksi vantaalaisten järjestöjen ja heidän toimintansa kartoitus sekä kaikkien toimijoiden yhteisen foorumin kehittäminen voisi olla paikallaan.

Kohtaamisia mahdollistavaa toimintaa löytyy Vantaalta, mutta siinä näyttää olevan vielä kehitettävää. Kokonaisuudessaan teoista toteutuneiksi arvioitiin kolme kappaletta ja vielä toteuttamista vaille olevaksi yksi teko: ruotsinkielisen väestön kohtaamisten kehittäminen Svenska Rum -toiminnalla. Yleisesti pohdittavaksi jää, onko kohtaamisia mahdollistavia tiloja ja toimintaa riittävästi, onko se kuntalaisille mielekästä ja tavoittaako se eniten kohtaamisia ja vuorovaikutusta kaipaavat henkilöt.

4.3. Kiusaaminen ja väkivalta

Vantaan päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa sekä nuorisotyössä on tehty monenlaisia toimenpiteitä sosiaalisten tunteiden vahvistamiseksi ja kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi. Kaikissa Vantaan varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä laaditaan kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelmat, joissa määritellään kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan käsite, sekä kuvataan toimintayksikkökohtaiset toimintamallit kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyyn, siihen puuttumiseen ja tilanteiden jatkokäsittelyyn. Perusopetuksen kouluissa, lukioissa ja ammattiopisto Variassa on hyvinvointikansio tai -suunnitelma, joka sisältää suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta,

kiusaamiselta ja häirinnältä. Tämän lisäksi kaikilla kouluilla on suunnitelma sosiaalisten ja tunnetaitojen vahvistamiseksi. Jo päiväkodeissa harjoitellaan aktiivisesti tunne- ja kaveritaitoja ja näiden taitojen harjoittelu jatkuu aina toisen asteen koulutuksen loppuun saakka. Myös nuorisotyössä ehkäisevät ja puuttumistoimenpiteet löytyvät kirjattuina nuorisotyön käsikirjasta.

Syrjäytymiseen johtaviin yksittäisiin ilmiöihin, kuten lähisuhdeväkivaltaan ja lasten neuropsykologiseen oireiluun, on puututtu Vantaalla ja käynnissä on SIB (Social Impact Bond, vaikuttavuusinvestointi) -hanke. Lisäksi meneillään on lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseen keskittyvä toimintamalli, joka on hyvinvointisuunnitelman teon mukaisesti päivitetty. Vantaalla on olemassa lisäksi Väkivallaton Vantaa -hanke ja suunnitteilla on Väkivallaton lapsuus -toimintasuunnitelma.

Suunnitelmia ja toimintaa kiusaamisen ja väkivallan kitkemiseksi näyttää siis olevan Vantaalla, silti päämäärän saavuttamiseksi toiminnassa on kehitettävää. Esimerkiksi hyvinvointisuunnitelmaan yhtenä kiusaamisen ehkäisemisen tekona on määritelty lasten ja nuorten osallistuminen ja toimiminen asiantuntijoina toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa, mitä selvityksen mukaan osa kaupungin toimijoista toteuttaa. Näyttää kuitenkin siltä, että toiminnan arviointiin lapsia ja nuoria osallistetaan hieman vähemmän kuin suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyn toimenpiteitä sekä lasten ja nuorten osallistamista olisi tärkeää sisällyttää vahvemmin palvelualueiden, kuten lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintoihin, jotta päämäärä saavutetaan.

4.4. Apua tarvitsevien tunnistaminen

Selvityksen perusteella näyttää siltä, että koulutuksen loppuun suorittamiseen on tarjolla monenlaista tukea peruskoulussa ja toisella asteella. Koulutustakuu varmistaa kaikille peruskoulun päättäneille jatkokopaikan ja opiskeluhuollossa tarjotaan apua niille nuorille, jotka ovat eroamassa oppilaitoksesta. Selvityksessä ei saatu tietoa siitä, miten kaupunki tarjoaa apua nuorille, jotka ovat kokonaan opiskelu- tai työpaikan ulkopuolella, joten asiaa on syytä selvittää tarkemmin ohjelmakaudella.

Vantaalla tarjotaan lapsiperheille tukea vanhemmuuteen Mek-päiväkodeissa ja esiopetuksessa mm. ryhmätoiminnalla. Tsemppari-opettajamallilla tuetaan esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheessa sekä ala- ja yläkoulun siirtymävaiheessa olevia lapsia ja heidän perheitään. Osana SIB Vantaa -ohjelmaa toteutetaan Perhekumppani-toimintaa, jota tukee kohderyhmän kuuluvia perheitä yhteistyökumppaneiden kanssa. Perhepalvelut pyrkivät löytämään varhaisen tuen perheitä tiivistetyn yhteistyön ja Koivukylän uuden avoimen kohtaamispaikan kautta. Erilaisia toimenpiteitä siis näyttää olevan, pohdittavaksi kuitenkin jää, onko varhaisen tuen ja haavoittuvassa asemassa olevien perheiden tuen määrä riittävä. Kehittämiskohteina on syytä pohtia myös yhteistyön kehittämistä ja toiminnan kokonaiskoordinointia, jotta apua tarvitsevat tunnistettaisiin paremmin.

Vantaalla lapsia, nuoria ja heidän vanhempiaan/ huoltajiaan on otettu jonkin verran mukaan palvelujen ja toiminnan kehittämiseen erinäisillä toimenpiteillä. Tässä olisi kuitenkin kehitettävää, jotta erityisesti saataisiin mukaan niitä lapsia ja nuoria, jotka eivät muutoin osallistu kehittämistyöhön. Lisäksi lasten ja nuorten näkökulman huomioimisen tarpeellisuutta osana vaikutusten ennakoarviointia ei tällä hetkellä ilmeisesti juurikaan tehdä, joten tämän toteutumista tulee selvittää tarkemmin. Perhepalvelut on aloittanut lapsivaikutusten arvioinnin mallintamisen, joten sen edistymistä ja mahdollisia muita toimenpiteitä teon edistymiseksi tulee ohjelmakaudella tarkastella.

4.5. Vanhempien hyvinvointi ja vanhemmuus

Vantaalla on tarjolla vanhemmuuden tukemiseen erilaisia toimintoja. Perhepalvelut on koordinoinut työtä järjestöjen ja seurakunnan kanssa tehtävän yhteistyön kautta. Selvityksestä jää kuitenkin epäselväksi, onko selkeää palvelukokonaisuutta vanhemmuuden, parisuhteen sekä eroperheiden

tukemiseen muodostettu. Koordinoitu työ ja vastuutahon selvittäminen kyseisen teon kohdalla olisi tärkeä määrittää, jotta se valmistuisi ohjelmakaudella.

KOTVA-toiminta aloitetaan syksyllä 2020 kymmenessä päiväkodissa, mutta lastenhoidon varmistaminen oli vielä vaiheessa vuoden 2019 lopussa. Tämän etenemistä tulisi seurata ohjelmakaudella, mikäli halutaan edetä hyvinvointisuunnitelman mukaisesti.

Vantaalla on arjen tukipalveluita, joita toteutetaan esimerkiksi järjestöjen kanssa yhteistyössä: lastenhoitokurssi, perhekumppanipalvelu ja perhementori. Pohdittavaksi kuitenkin jää, ovatko kyseiset palvelut riittäviä ja mikäli ei, tarvitaan selkeät suunnitelmat, mitä arjen tukipalveluita on vielä tarpeellista kehittää ja kuka on vastuussa näiden kehittämisestä.

5. Yhteenveto lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tekojen toteuttaminen

Kokonaisuudessaan näyttää siltä, että Vantaalla on monipuolisesti erilaista lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden hyvinvointia tukevaa toimintaa. Erityistä kiitosta saavat Leikkien liikkumaan – ja Liikkuva koulu -toimintamallien vakiinnuttaminen osaksi perustoimintaa ja toiminnan laajentaminen toiselle asteelle. Lisäksi lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimenpidesuunnitelma on suunnitelman mukaisesti päivitetty. Täysin toteutuneita tekoja voidaan siis katsoa olevan kaksi.

Muut hyvinvointiohjelman teot ovat laajoja ja niiden toteutumisen arviointi on osittain haastavaa. Tässä selvityksessä arvioitiin kuitenkin, että 29 tekoa on toteutunut osittain ja 10 tekoa on vielä toteuttamatta. Selvityksen perusteella näyttää siltä, että toiminta lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi on jokseenkin palvelualuekeskeistä eikä yhteistyötä toimijoiden välillä ole kovinkaan paljoa. Yhteistyön kehittämistä sekä kaupungin sisällä että kumppaneiden kanssa on syytä pohtia. Lasten ja nuorten toiminnan kokonaiskoordinoitua sekä sen tarkempaa seurantaa tulisi tehdä, jotta toiminta on vaikuttavaa ja vältetään päällekkäisyys. Viestimistä lasten ja nuorten toiminnoista sekä kohderyhmän osallistamista toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin on syytä kehittää.

Konkreettisia hyvinvointisuunnitelman tekoja, joihin ei selvityksen mukaan ole vielä tartuttu, löytyi suunnitelmasta kymmenen kappaletta:

1. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi tulee tarkastella laajemmin erilaisten kohderyhmien ja yksilöllisten tavoitteiden huomiointia liikuntatoiminnassa. Teon tarkempi määrittely ja sen vastuutahot tulisi pohtia, jotta teko toteutuu.
2. Sporttia kaikille -toiminnan vakiinnuttamiseksi tulee määritellä tarkemmin mitä vakiinnuttamisella tarkoitetaan ja miten se tehdään.
3. Tupakoinnin ja alkoholin käytön suhteen ohjelmakaudella on syytä pohtia nuorten, lapsiperheiden vanhempien ja/ tai raskaana olevien naisten tupakoinnin lopettamista tukevien ryhmien järjestämisen tarpeellisuutta.
4. Tässä selvityksessä epäselväksi jäi, onko kaupungissa aloitettu tekemään erillistä turvallisuuden toimenpidesuunnitelmaa, johon olisi kirjattu alueellisen turvallisuustyön teot. Mikäli tämä nähdään tarpeelliseksi, tulisi määritellä toimet sen edistämiseksi.
5. Harrastamattomuuden syiden kartoitusta koordinoitusti ei selvityksen mukaan ole kaupungissa juurikaan tehty, joten sen toteutusta tulisi pohtia esimerkiksi osana uuden harrastustakuu-työryhmän toimintaa.
6. Ohjelmakaudella tulee tarkastella ruotsinkielisille henkilöille luotuja mahdollisuuksia kohtaamiselle ja verkostoitumiselle Svenska-Rum -toiminnalla ja sitä, tulisiko näitä kehittää.

7. Lasten ja nuorten näkökulmien huomioimisen lisäämisestä vaikutusten ennakoarviointien teossa ei saatu tässä selvityksessä kovin paljoa viitettä, joten tarkempi vastuutaho ja toimet sen edistämiseksi tulisi päättää.

8. Vanhemmuuden ja parisuhteen sekä eroperheiden tukemiseksi on kaupungilla toimintaa, mutta selkeää palvelukokonaisuutta ei näytä vielä olevan muodostettu. Tarkempi vastuutaho ja toimet asian edistämiseksi tulisi päättää.

9. Lastenhoitoa ei ole vielä varmistettu maahanmuuttaja-kotivanhempien suomen kielen opetuksen aikana. Ohjelmakaudella on syytä pohtia, miten asia voitaisiin toteuttaa.

10. Vantaalla on tarjolla arjen tukipalveluita, mutta niiden kehittämisestä ei saatu viitettä. Teon tarkempi määrittely ja kehittämistoimenpiteet tulisi pohtia ohjelmakaudella.

IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINTISUUNNITELMA

Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma tähtää hyvinvoinnin ja terveyden vahvistumiseen terveellisten elintapojen myötä sekä hyvinvointierojen vähenemiseen. Erityisesti elintapojen suhteen tavoitellaan liikunnallisen elämäntavan ja liikunnan harrastamisen lisääntymistä sekä tupakoinnin ja alkoholin käytön vähentymistä. Hyvinvointierojen vähenemisessä erotetaan alueiden ja asukkaiden välisen hyvinvointierojen kaventuminen. Näiden päämäärien saavuttamisen teoista Vantaan kaupungin palvelualueet ovat raportoineet ensimmäistä kertaa ja tieto on koottu tähän selvitykseen.

1. Päämäärä: liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät

Ikäihmisten paremman ja turvallisen liikkumisen edistämiseksi kaupungissa tehdään erilaisia tekoja. Alueiden kehittämisessä huomioidaan ikäihmisten erityistarpeet, kuten riittävä valaistus, esteetön ja turvallinen ympäristö. Lisäksi kaupungissa järjestetään tarvittaessa turvallisuuskävelyitä eri alueilla ja erillisiä tilaisuuksia koskien keskustojen kehittämistä. Arkipäivän liikkumiseen ikäihmiset saavat neuvontaa Vantaa-infoista ja Seniorineuvonnasta.

Ikäihmisille tarjotaan päiväaikaan eritasoisia liikuntaryhmiä. Kuntoutuksen palveluita on tarjolla laajalaisesti Vantaalla ja niiden tarkoituksena on motivoida asiakkaat liikkumaan itsenäisesti. Erityisasumisessa, sairaalan kuntoutumisessa ja kotoutumisessa sekä kotona asumisen tuessa korostetaan liikunnan ja arkiliikkumisen merkitystä.

Tässä selvityksessä määritellyt teot (2 kpl) arvioitiin toteutuneen osittain, sillä ikäihmisten huomiointia ja heille suunnattua toimintaa on, mutta tarkempaa tietoa niiden vaikutuksista ei saatu. Lisäselvitystä vaille jää, ovatko teot riittäviä ja lisäävätkö ne ikääntyneiden liikkumista. Toiminnan järjestämisen yhteydessä olisi hyvä toteuttaa tarkempaa seurantaa ja arviointia. Toiminnan kehittämisen kannalta on tärkeää pohtia, tavoitetaanko juuri niitä ikäihmisiä, jotka eniten hyötyisivät liikunnasta ja liikkumisesta. Lisäksi pohdittavaksi jää, olisiko tarpeellista osallistaa kohderyhmää enemmän toiminnan kehittämiseen. Minkälaista yhteistyötä kaupungilla on esimerkiksi Vanhusneuvoston ja järjestöjen kanssa ikääntyneiden liikkumisen lisäämiseksi?

2. Päämäärä: Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät

Tupakoinnin ja alkoholin käytön lopettamistyötä tehdään kaupungissa, erityisesti ikääntyneiden kohdalla erityisasumisessa, sairaalassa ja kotona asumisen tuen palveluissa. Yhtenäistä toimintatapaa tupakoinnin ja alkoholin käytön vähentämiseen ei selvityksessä tullut ilmi, vaan käytänteet ja toimintamuodot näyttävät olevan moninaisia. Tämän vuoksi tässä raportissa teoista (2 kpl) yhden arvioitiin toteutuneen osittain ja toisen olevan alkuvaiheessa: asiakaskontakteissa ei mainittu itsearviointinetyelmiä, joilla ikäihminen voisi arvioida päihteiden käyttöään.

Puheeksioton ja motivoivan haastattelun käyttöä sekä muita vaikuttavia toimintatapoja osana kaikkea kaupungin toimintaa on syytä pohtia. Hyvien toimintamallien jakamista, yhteistyön kehittämistä, toiminnan kokonaiskoordinoimista, asiasta ja palveluista viestimistä sekä esimerkiksi järjestöjen hyödyntämistä on syytä pohtia päämäärän saavuttamiseksi.

3. Päämäärä: Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät

Vantaalla on tarjolla yhteisöllistä toimintaa, tapahtumia ja tiloja, jotka mahdollistavat ikääntyneiden kohtaamisen ja vuorovaikutuksen. Ikäihmisille suunnattuja harrastusmahdollisuuksia ja vapaa-ajan toimintaa järjestetään hyväkuntoisille ikääntyneille ja myös erityisasumisen, sairaalan ja kotona asumisen tuen palveluissa. Toiminnot järjestetään usein yhden toimijan, kuten palvelualueen toimesta.

Yhteistyössä järjestettäviä toimintoja voisi olla syytä kehittää ja pohtia samalla niiden kokonaiskoordinaatiota sekä toiminnoista viestintää.

Vantaalla on tarjolla ikäihmisille suunnattuja palveluita eri kaupunginosissa ja esimerkiksi uusia asukastiloja on perustettu kolmeen eri toimipisteeseen. Palvelujen kohdentamisessa ikäihmisten alueille saattaa silti olla kehittämisen varaa, sillä selvityksestä ei tullut ilmi, millä tavoin kaupungissa tarkastellaan ikäihmisten ja vammaisten palvelujen tarvetta ja millä periaattein palveluja kohdennetaan tiettyille alueille.

Alueiden välisten hyvinvointierojen vähentämiseksi voisi olla tärkeää selvittää, onko ikääntyneille suunnattua yhteisöllistä toimintaa, harrastuksia tai muuta toimintaa tarjolla ympäri Vantaata, ja olisi siko sitä tarpeellista lisätä joillekin alueille. Tilaisuuksien ja toimintojen järjestämisessä eri alueilla sekä ikäihmisten tarpeiden huomioimisessa näyttää olevan selvityksen mukaan kehittämistä, jotta erityisesti aikaisemmin toimintaan osallistumattomat henkilöt saadaan mukaan ja alueilla viihdytään sekä koetaan turvallisuuden tunnetta.

4. Päämäärä: Asukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät

Tekojen toteuttamisen näkökulmasta kaikki, lukuun ottamatta yhtä, asukkaiden hyvinvointierojen vähentämiseen tähtäävät teot on arvioitu osittain toteutuneeksi. Vantaalaisille ikääntyneille on tarjolla tietoa ja tukea päivittäiseen elämään. Vantaa-infoissa on ikääntyneille suunnattuja matalan kynnyksen neuvontapalveluita ja infotilaisuuksia, joissa kerrotaan mm. asumisesta ja tukimuodoista. Maahanmuuttajataustaisia ikääntyneitä tavoitetaan järjestöjen ja verkostojen kautta, minkä ansiosta heille voidaan tiedottaa erilaisia asioita. Seniorineuvonta tekee yhteistyötä järjestöjen, yritysten ja yhteisöjen kanssa ja on tehnyt viranomaistahojen kanssa huoli-ilmoitusten jatkotoimenpiteistä yhteisen työskentelymallin. Etsivässä vanhustyössä käynnistetään vuonna 2020 pilotti, jonka tavoitteena on löytää syrjään jääneet tai yksinäisyyttä kokevat ikääntyneet, ja lisätä heidän hyvinvointiaan. Vantaalla on tehty Yksinäiset vanhuks -selvitys, jonka toimenpiteet ovat työn alla.

Kaupunki järjestää digitukea, jonka tarkoituksena on helpottaa ikääntyneiden pääsyä sähköisiin palveluihin. Lisäksi useat kaupungin tiedotteet ovat saatavilla digiversion lisäksi painotuotteena, mikä helpottaa digitalisaation haasteita. Selvityksestä ei käynyt ilmi, kuinka digitukea tai painotuotteita hyödynnetään tai olisiko näille suurempaa tarvetta. Epäselvyyttä on myös siinä, tarjoaako kaupunki ruotsinkieliselle ikääntyvälle väestölle toimintaa ja olisiko tälle tarvetta.

Vanhus- ja vammaisneuvostot ovat kokouksissaan käsitelleet kaupungin palvelujen kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Seniorijärjestöjen mukana olo palvelujen kehittämisessä ei selvityksestä selviä, sillä kaupungin toimijat eivät tätä raportoineet. Selvitettäväksi jääkin, onko neuvostoilla ja järjestöillä halua tiiviimpään yhteistyöhön kaupungin kanssa ja miten tämä voitaisiin toteuttaa. Tällä hetkellä kaupunki jakaa järjestöille ikääntyneiden toimintakyvyn ja yhteisöllisyyden edistämiseksi avustuksia, joilla tehdään kaupungin strategian mukaista työtä. Kaupunki ei toteuta avustusten kohdalla tarkempaa seurantaa, joten järjestöjen toteuttamasta työstä ei ole kovin tarkkaa tietoa. Järjestöt voivat kuitenkin toiminnallaan tavoittaa laajasti esimerkiksi ikäihmisiä, joten yhteistyön kehittämistä ja toiminnan seurantaa voisi olla syytä tarkastella päämäärän saavuttamiseksi.

5. Yhteenveto ikääntyvien hyvinvointisuunnitelman tekojen toteuttaminen

Ikäihmisille näyttää olevan tarjolla erilaista toimintaa hyvinvoinnin edistämiseksi Vantaalla. Toimintaa on eri kuntoisille henkilöille ja sitä toteutetaan jokseenkin eri puolilla kaupunkia. Järjestetyn toiminnan tai toimenpiteiden tarkemmista tuloksista tai vaikutuksista ei saatu tässä selvityksessä tietoa, joten

tarkempaa seurantaa niistä olisi hyvä toteuttaa. Näyttää siltä, että ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi tekojen toteuttamisessa voisi tehdä enemmän yhteistyötä. Varmuutta ei ole siitä, onko nykyinen toiminta riittävää ja tavoitetaanko sillä ikäihmiset ja eniten apua tai tukea kaipaavat henkilöt. Tämän vuoksi toiminnan kokonaiskoordinaatiota ja olemassa olevista palveluista viestintää, etsivän vanhustyön lisäämistä sekä itse kohderyhmän osallistamista on tarpeellista pohtia.

Hyvinvointisuunnitelman teoista täysin toteutuneiksi ei arvioitu yhtään tekoa ja osittain toteutuneeksi 15 tekoa. Konkreettisia ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman tekoja, joita ei näytä vielä olevan kovinkaan paljon edistetty, löytyi selvityksessä kolme kappaletta:

1. Asiakaskontakteissa päihteiden käytön huomioinnista ja itsearviointimenetelmien käytön lisäyksestä ei saatu kovin paljon viitettä. Käytänteitä voisi olla syytä kehittää kaupunkitasoisesti vaikuttavammiksi.
2. Palvelujen kohdentamisessa tehtävä ikäihmisten ja vammaisten palvelujen tarpeen tarkastelu ja palvelujen kohdentaminen niille alueille, joissa asuu paljon kohderyhmän asiakkaita, ei näytä toteutuvan kovin vahvasti. Ohjelmakaudella olisi syytä määritellä tarkemmin, kuka on vastuussa teosta ja miten se tulisi toteuttaa.
3. Ohjelmakaudella tulee tarkastella ikääntyneiden ruotsinkielisille henkilöille luotuja mahdollisuuksia kohtaamiselle ja verkostoitumiselle Svenska-Rum -toiminnalla ja sitä, tulisiko näitä kehittää.

MONIKULTTUURISUOSSUUNNITELMA

Monikulttuurisuussuunnitelma yhdessä hyvinvointiohjelman muiden suunnitelmien kanssa vastaa lain veloitteeseen kotouttamisohjelmasta. Suunnitelma tähtää kotouttamisen onnistumiseen aikaisempaa paremmin, laajentamaan kotoutumista tukevien palveluiden saatavuutta kaikille maahanmuuttaneille ja huolehtimaan kansainvälistä suojelua saavien ja erityistä tukea tarvitsevien kotoutumisesta. Näiden päämäärien saavuttamisen teoista Vantaan kaupungin palvelualueet ovat raportoineet ensimmäistä kertaa vuoden 2020 lopun tilanteen osalta ja tieto on koottu tähän selvitykseen.

1. Päämäärä: Kotouttaminen onnistuu aikaisempaa paremmin

Väestösuhteiden edistämiseksi Yhteisöpalveluiden asukastilaverkostossa ja Yhteisessä pöydässä rakennetaan viikoittain tuhansia vantaalaisia tavoittavaa jatkuvasti kehittyvää tukiverkostoa. Yhteisöpalvelut tukevat yhteisöjä järjestäen esimerkiksi alueellisia yhteisökahveja, kuljettamalla hävikkiruokaa toimintoihin, järjestämällä yhteisöruokailuja ja ohjaamalla asukkaita monikulttuurisiin palveluihin.

Vantaalla on järjestetty kohtaamistapahtumia yhteistyössä järjestöjen ja asukkaiden kanssa. Palvelualueiden raportoimia tapahtumia vuonna 2020 olivat mm. vuosittainen dialogitapahtuma, liikuntavälinelainaamo-tapahtuma ja Yökoris-turnaukset. Kulttuuripalveluiden koordinoima vuosittainen mahdollisuuksien tori peruttiin koronatilanteen vuoksi, mutta monikulttuurinen itsenäisyyspäiväjuhla järjestettiin striimattuna. Kirjastossa on järjestetty monikielisiä lapsille ja perheille suunnattuja perhetapahtumia satakielikuukautena. Maahanmuuttajapalvelujen yksikkö on järjestänyt tapahtumia mm. Eläkeläiset ry:n, Vantaan seurakuntayhtymän ja asukastoiminnan kanssa. Tapahtumien lisäksi avoimet kohtaamispaikat, kesäruokailut ja muut yhteisölliset paikat ovat mahdollistaneet kohtaamisia.

Vantaalla on venäjänkielisille suunnattu Digituki arkeen -hanke, jossa heitä opastetaan digitaalisissa asioinnissa. Lisäksi Vantaalla on Monikielinen ja monikulttuurinen kirjasto –hanke (2020–2021), jossa selvitetään maahanmuuttajataustaisten länsimäkeläisten tarpeita ja luodaan uudenlainen toimintamalli kirjastolle. Toiminnan tavoitteena on tukea suomen kielen oppimista ja oman kielen kehitystä, sekä tuoda yhteen kantasuomalaisia ja maahanmuuttajataustaisia alueen asukkaita.

Vantaalla on erillinen turvallisuussuunnittelun ohjausryhmä, jonka tarkoituksena on tiivistää yhteistyötä turvallisuussuunnittelun ja maahanmuuttajayhteisöjen välillä. Turvallisuussuunnittelun ohjausryhmä ja etnisten konfliktien vastainen työryhmä on yhdistetty. Vantaalla toimii Tsempataan -malli, joka on kasvanut kolmeksi hankkeeksi kehittäen toimintamallia eteenpäin. Selvityksessä ei saatu tarkempaa tietoa Meidän Vantaa -verkoston vapaaehtoistyön toimintasuunnitelmasta tai uusista tavoista osallistaa maahanmuuttajataustaisia asukkaita maankäytön ja tilojen suunnitteluun.

Vantaalla toimii Vanhemmat mukaan kouluun ja työelämään -hanke, joka mahdollistaa maahanmuuttajataustaisten vanhempien osallistumisen kouluilla järjestettävään suomen kielen opetukseen. Maahanmuuttajapalvelut, varhaiskasvatus, Aikuisopisto ja Vantaan Lasten liitto järjestävät kotivanhemmille suomen kielen opetusta ja ohjausta KOTVA-ryhmissä. Aikuisopisto tarjoaa suomen kielen kursseja ja lukutaitokoulutusta sekä aikuisten perusopetusta. Kirjastot järjestävät yhteistyökumppaneiden kanssa suomen kielen opetusta ja kielikahvilatoimintaa sekä kirjastoissa että etänä. Lisäksi kirjasto tarjoaa mahdollisuuden opetella suomea omaan tahtiin tarjoamalla laajan valikoiman suomen kielen oppimateriaaleja sekä kirjastossa että verkossa.

Vantaalla trauma- ja väkivallan tunnistamista, puuttumista ja ohjaamista toteuttaa muun muassa Perhepalvelut lähisuhdeväkivallan ehkäisytyön hankkeessa. Toiminnassa toteutetaan

puheeksiottokoulutuksia ja avainhenkilötoimintaa. Koulutuksen yhtenä sisältönä on kunniaan liittyvä väkivalta, jota aihepiirinä on käsitelty myös lähisuhdeväkivallan ehkäisyfoorumissa. Vuosittain järjestettävä lähisuhdeväkivallan ehkäisyfoorumi on avoin kaikille keskeisille verkostoille.

Vantaalla hyödynnetään järjestöjen erityisosaamista useissa toiminnoissa. Vantaalaisten järjestöjen kotoutumista tukevan toiminnan jatkuvuutta varmistetaan mm. Perhe- ja sosiaalipalveluiden yhteistyöllä järjestöjen ja hankkeiden kanssa. Maahanmuuttajapalvelut sekä Perhe- ja sosiaalipalvelut ohjaavat asiakkaitaan järjestöjen toimintaan. Neuvova Vantaa -hankkeessa tehdään järjestöjen erityisosaamista tutuksi varhaiskasvatuksen henkilöstölle, ja Kulttuurin palvelualue hyödyntää järjestöjen erityisosaamista tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kulttuuripalveluissa Kulttuurikaruselli-harrastuksissa mahdollistetaan erityistarpeisten lasten osallistuminen toimintaan palkkaamalla tarpeellinen määrä avustajia. Viestinnässä käytetään mahdollisuuksien mukaan sekä selkokieltä että monia eri kotikieliä. Harrastustoimintaa on suunnattu erityisesti niille alueille, joilla on vähän harrastusmahdollisuuksia muuten.

Perusopetuksessa on aloittanut lokakuussa 2020 yhteensä 22 monikielistä ohjaajaa (albania, arabia, somali, venäjä ja viro), jotka neuvovat oppilaita ja heidän huoltajiaan kouluun, vapaa-aikaan ja palveluverkostoon liittyvissä kysymyksissä. Toiminnassa tehdään yhteistyötä Neuvova Vantaa-hankkeen, Niceheartsin ja Hakunilan kansainvälisen yhdistyksen kanssa.

Vantaalla erityistä tukea tarvitsevilla henkilöillä on omatyöntekijät, jotka ovat sosiaalityöntekijöitä sosiaalihuoltolain mukaisesti. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella asiakkaille hankitaan tarvittavia palveluja, kuten tuettua asumista, kotiin vietävää tukea ja tukihenkilötoimintaa. Ihmiskaupan uhreille, erityisesti seksuaalisen hyväksikäytön uhreille, tarjotaan systemaattisesti terapiapalvelua. Vantaalla on hyödynnetty Paloma-toimintamallia ja kehitetty maahanmuuttajapalveluista polku HUSin järjestämään ostopalvelupsykoterapiaan.

2. Yhteenveto monikulttuurisuussuunnitelman tekojen toteuttaminen

Monikulttuurisuussuunnitelmaan liittyvää työtä tehdään Vantaalla eri palvelualueiden toteuttamana. Saatujen tietojen perusteella näyttää siltä, että suunnitelman toteuttaminen on käynnistynyt ja edennyt monilta osin. Suunnitelman tekoja toteutetaan monipuolisesti yhteistyössä eri järjestöjen kanssa. Varmuutta tässä selvityksessä ei saatu siitä, kuinka kattavasti eri puolilla Vantaata palveluita on mahdollista saada. Osa suunnitelman tavoitteista vaatii vielä työtä toteutuakseen suunnitelman mukaisesti. Nykyisellä ohjelmakaudella on siis vielä tehtävää. Konkreettisia Monikulttuurisuussuunnitelman tekoja, joiden toteutumisesta ei saatu tässä selvityksessä juurikaan tietoa, olivat seuraavat:

1. Luodaan tukirakenne järjestöjen vahvistamiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi.
2. Tiivistetään yhteistyötä turvallisuussuunnittelun ja maahanmuuttajayhteisöjen välillä.
3. Päivitetään etnisten konfliktien malli yhdessä turvallisuussuunnittelun kanssa vuoden 2018 aikana.
4. Jatketaan Meidän Vantaa -verkoston toimintaa.
5. Mallinnetaan Meidän Vantaa -verkoston kanssa Vantaan vapaaehtoistyön yhteinen toimintasuunnitelma.
6. Kehitetään uusia tapoja tavoittaa maahanmuuttajataustaisia asukkaita osallistumaan maankäytön ja tilojen suunnitteluun.

KEHITTÄMISEHDOTUKSIA HYVINVOINTIOHJELMATYÖSKENTELYYN

Tässä selvityksessä tarkasteltiin ensimmäistä kertaa Vantaan kaupungissa hyvinvointiohjelman suunnitelmiin kirjattuja tekoja. Tekojen toteuttamisen arviointia on syytä jatkaa vuosittain ohjelmakauden loppuun asti.

Tämän selvityksen teossa tuli ilmi, että hyvinvointisuunnitelmien teot eivät näyttäneet jalkautuneen kovin vahvasti eri toimijoiden työhön vielä vuoden 2020 alkupuolella, sillä tiedonkeruun myötä osa toimijoista tutustui kaupungin hyvinvointiohjelmaan ensimmäistä kertaa. Lisäksi selvisi, että käytänteet hyvinvointiohjelman ja -suunnitelmien sisällön käsittelystä vaihtelevat eri toimi- ja palvelualueiden keskuudessa: hyvinvointiohjelmaan kirjatusta määritelmästä - vuosittaiset toimenpiteet sovitaan tulokorttien laadinnan yhteydessä - ei saatu kaikilta toimijoilta viitteitä. Haastetta hyvinvointisuunnitelmien tekojen toteuttamiseen saattoi aiheuttaa se, että suunnitelmat ovat monitahoisia ja määritellyt teot ovat suurilinjaisia. Lisäksi tekojen toteuttajiksi on määritelty useita tahoja. Näin käytännön työssä saattaa ollakin epäselvää, miten suunnitelmaa ja sen tekoja toteutetaan, kuka teoista vastaa ja toteutetaanko niiden seuranta matkan varrella.

Seuraavan ohjelmatyön arviointia on syytä kehittää ja määrittää sen aikataulu, toteuttajataho ja tarkasteltavat tahot tarkemmin. Tekojen toteuttamisraportin yhteyttä kaupungin muun hyvinvointiraportoinnin kanssa on syytä arvioida. Jatkokehitysehdotuksena tärkeää olisi huomioida kaikki suunnitelmien toteuttajiksi määritellyt toimijat ja toteuttaa seuranta yhtäaikaaisesti kaikista kolmesta hyvinvointisuunnitelmasta, tällä kertaa muista poiketen monikulttuurisuussuunnitelma arvioitiin eri ajan-kohtana.

Kehittämisehdotuksina hyvinvointityötä määrittelevään ohjelmatyöhön on kerätä ajankohtaista tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista paitsi valtakunnallisista tietolähteistä, myös muista lähteistä. Ajantasaisen ja tutkitun tiedon lisäksi kaupungissa meneillään olevat toiminnot ja niissä havaitut kehittämis-kohteet voivat toimia hyvinvointityön ja -ohjelman laatimisen pohjana. Hyvinvointisuunnitelmien tavoitteet, toimenpiteet ja teot olisi syytä perustaa laajemmin vaikuttaviksi todetuille toimenpiteille, joilla hyvinvointiin ja terveyteen voidaan vaikuttaa.

Hyvinvointiohjelmaa valmistelevaan työryhmään on jatkossakin hyvä sisällyttää mahdollisimman kirjava joukko toimijoita. Näin myös yhteistyökumppaneiden ja kuntalaisten näkemykset tulevat esille, tehtävä työ on selkeää sekä kaikkien ymmärtämää. Jatkossa Hyvinvointiohjelma ja -suunnitelmat tulee jalkauttaa tarkemmin jokaisen toimijan arkeen. Tämän varmistamiseksi suunnitelmien seuranta, mittaaminen ja vastuutahot tulisi olla tarkemmin määriteltynä. Ohjelmakauden lopussa ohjelman toteutumisesta tiedotetaan laajasti kaupungin toimijoille, järjestöille ja myös kuntalaisille.

Vantaan hyvinvointityö tähtää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen, joka on kaupungin keskeinen tehtävä. Tätä yhteistä työtä tulee kehittää koko kaupungin voimin. Tässä raportissa esille tulleita asioita käsiteltiin syksyllä 2020 Hyvinvointijohtamisen kehittämistyöpajoissa ja kaupungin toimialojen johtoryhmissä sekä vaikuttamistoimielimissä. Hyvinvointiohjelmaa jalkautetaan käytännön toiminnan tasolle ohjelmakaudella mm. viestinnällisin toimenpitein Hyvinvointityön tavoitteista toimintaan -hankkeen kautta.

LIITE 1.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA: Tekojen toteutuminen vuonna 2019		
Päämäärä: liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät		Teon toteuma*
1.	Tehdään liikuntaa helpoksi.	2
2.	Lisätään liikunnallista toimintaa lasten ja nuorten arjessa.	2
3.	Vakiinnutetaan Leikkien liikkumaan - ja Liikkuva koulu -toimintamallit sekä laajennetaan toiminta toiselle asteelle mahdollisuuksien mukaan.	1
4.	Huomioidaan erilaiset kohderyhmät ja yksilölliset tavoitteet suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.	3
5.	Vakiinnutetaan Sporttia kaikille -toiminta.	3
6.	Tiivistetään lasten ja nuorten fyysiseen aktiivisuuteen kannustavien toimijoiden yhteistyötä ja vahvistetaan koordinaatiota.	2
7.	Tehostetaan viestintää ja liikuntamahdollisuuksien markkinointia monipuolisesti eri kanavia hyödyntäen.	2
8.	Kannustetaan seuroja toteuttamaan matalan kynnyksen liikuntaa.	2
9.	Tunnistetaan vähän liikkuvat nuoret ja lapset sekä heidän liikkumistaan rajoittavat tekijät. Huomioidaan myös erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret.	2
10.	Kannustetaan ja innostetaan kohdennetusti vähän liikkuvia lapsia, nuoria ja lapsiperheitä liikkumaan.	2
Päämäärä: Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät		
11.	Kehitetään puheeksi ottoa ja motivoivaa haastattelua kaikessa toiminnassa.	2
12.	Tunnistetaan ja puututaan nikotiinituotteiden ja päihteiden kokeilu- ja riskikäyttöön.	2
13.	Järjestetään tupakoinnin lopettamista tukevia ryhmiä.	3
14.	Kehitetään uusia toimintamalleja lasten ja nuorten nikotiinituotteiden ja päihteiden käytön ehkäisyyn yhteistyössä lasten, nuorten, perheiden ja kumppaneiden kanssa.	2
15.	Kohdennetaan toimintaa: raskaana olevat ja heidän puolisonsa sekä neuvolaikäisten lasten vanhemmat, ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat.	2
Päämäärä: Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät		
16.	Kehitetään alueellista hyvinvointitietopohjaa.	2
17.	Kohdennetaan resursseja ja toimintaa lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävään työhön saatavilla olevan aluetiedon mukaisesti.	2
18.	Vahvistetaan lapsiperheköyhyyden tunnistamista ja tuen tarjoamista kaikessa toiminnassa.	2
19.	Varmistetaan lasten ja nuorten osallistuminen asuinalueiden suunnitteluun.	2
20.	Tehdään erillinen turvallisuuden toimenpidesuunnitelma, johon kirjataan alueellisen turvallisuustyön teot.	3
Päämäärä: Asukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät		
21.	Kartoitetaan harrastamattomuuden syitä.	3
22.	Tarjotaan jokaiselle lapselle ja nuorelle harrastusmahdollisuus, erityisesti niille lapsille ja nuorille, joilla ei ole mieluista harrastusta.	2
23.	Huomioidaan erilaiset kohderyhmät ja yksilölliset tavoitteet harrastustoiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.	2

LIITE 1.

24.	Kehitetään yhteistoiminnallisesti maksuttomia ja edullisia, kaikille avoimia harrastuksia (esim. Koulujen kerhotoiminta).	2
25.	Kootaan tiedot harrastusmahdollisuuksista helposti saavutettavaan muotoon.	2
26.	Tuetaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden omaehtoista yhteistä toimintaa	2
27.	Luodaan ruotsinkieliselle väestölle mahdollisuuksia kohtaamiselle ja verkostoitumiselle Svenska-rum-toimintaa kehittämällä.	3
28.	Hyödynnetään järjestöjen ja seurakuntien osaamista ja tehostetaan yhteistä työtä järjestöjen ja seurakuntien kanssa.	2
29.	Lisätään vertaisfoorumeita ja -ryhmiä yhteistyössä lasten, nuorten ja lapsiperheiden, kolmannen sektorin ja yritysten kanssa. Panostetaan ryhmistä tiedottamiseen.	2
30.	Vahvistetaan sosiaalisia ja tunnetaitoja.	2
31.	Vahvistetaan kiusaamisen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen malleja kaikessa toiminnassa.	2
32.	Lapset ja nuoret osallistuvat ja toimivat asiantuntijoina toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.	2
33.	Päivitetään lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimenpidesuunnitelma	1
34.	Varmistetaan, että nuori saa tarvitsemansa avun tilanteessa, jossa hänellä ei ole opiskelu- tai työpaikkaa.	2
35.	Vahvistetaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden varhaista tukea ja kohdennetaan tukea haavoittuvassa asemassa oleviin perheisiin.	2
36.	Vahvistetaan yhteistyörakenteita ja yhteistä työtä kunnan sisällä ja kumppaneiden kanssa.	2
37.	Otetaan mukaan lapsia, nuoria ja heidän vanhempiaan/ huoltajiaan palvelujen ja toiminnan kehittämiseen.	2
38.	Lisätään lasten ja nuorten näkökulman huomioimista vaikutusten ennakkoarviointeja tehtäessä.	3
39.	Muodostetaan selkeä palvelukokonaisuus vanhemmuuden ja parisuhteen sekä ero-perheiden tukemiseen.	3
40.	Varmistetaan lastenhoito maahanmuuttaja -kotivanhempien suomen kielen opetuksen aikana.	3
41.	Kehitetään arjen tukipalveluita.	3

* 1= vahvasti toteutuksessa/ toteutunut, 2= toteutunut osittain, 3= ei toteutunut/ alkuvaiheessa

LIITE 2.

IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINTISUUNNITELMA: Tekojen toteutuminen vuonna 2019		
Päämäärä: liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät		Teon toteuma*
1.	Mahdollistetaan ikäihmisten parempi ja turvallinen liikkuminen kodissa ja kodin ulkopuolella toiminta- ja liikuntakyvyn ylläpitämiseksi.	2
2.	Ikäihmisille tarjotaan erilaisia ulkoilu-, liikunta- ja kuntoutuspalveluja päiväaikaan.	2
Päämäärä: Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät		
3.	Ikäihmisten tupakointiin ja alkoholin käyttöön kiinnitetään huomiota ja tarjotaan tukea tupakoinnin ja/ tai alkoholin käytön vähentämiseen tai lopettamiseen.	2
4.	Asiakaskontakteissa huomioidaan tupakointi ja alkoholin käyttö, ja lisätään menetelmiä, joilla ikäihminen arvioi omaa tupakointiaan ja/tai alkoholin käyttöään.	3
Päämäärä: Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät		
5.	Palvelujen kohdentamisessa tarkastellaan ikäihmisten ja vammaisten palvelujen tarvetta, ja palveluja kohdennetaan niille alueille, joissa asuu paljon palvelun kohderyhmän asiakkaita.	3
6.	Alueiden kehittämisessä huomioidaan ikäihmisten ja vammaisten erityistarpeet, mm. esteetön ja turvallinen ympäristö.	2
Päämäärä: Asukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät		
7.	Ikäihmisille suunnattuja harrastusmahdollisuuksia ja vapaa-ajan toimintaa järjestetään yhteistyössä.	2
8.	Osana ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmaa kaupunki tekee selvityksen kotonan yksin asuvien ikäihmisten kokemasta yksinäisyydestä ja millä keinoin sitä voidaan lieventää	2
9.	Mahdollistetaan ikäihmisten osallistuminen yhteisölliseen toimintaan.	2
10.	Järjestetään ikäihmisille erilaisia tapahtumia ja kohtaamispaikkoja sekä huomioidaan heidän tarpeensa kaupunginosatapahtumien järjestämisessä.	2
11.	Tilaisuuksien järjestämisessä hyödynnetään ikäihmisille tuttuja kohtaamispaikkoja ja ikäihmisten tarpeet huomioidaan tapahtumien tiedottamisessa.	2
12.	Ikäihmisten osallistumismahdollisuuksien lisäämisessä käytetään erilaisia työmenetelmiä ja tiedotuskanavia.	2
13.	Luodaan ruotsinkieliselle väestölle mahdollisuuksia kohtaamiselle ja verkostoitumiselle Svenska rum -toimintaa kehittämällä.	3
14.	Lisätään mahdollisuuksia ilmoittaa huolesta ja lisätään asiakastyötä tekevien viranomaisten yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä lisääviä työtapoja.	2
15.	Ikäihmisiä (esim. vammaiset ikääntyneet, sotaveteraanit, etniset ryhmät) lähestytään heidän omien yhteisöjensä kautta ja lisätään tiedottamista esim. omaishoidon tuesta, asumistuesta ja toimeentulotuesta.	2
16.	Tiedottamisessa ja palvelujen käytössä huomioidaan digitalisaation haasteet.	2
17.	Lisätään työmenetelmiä esim. etsivään vanhustyöhön.	2
18.	Vanhus- ja vammaisneuvostot ja erilaiset seniorijärjestöt ovat mukana palvelujen kehittämisessä.	2

* 1= vahvasti toteutuksessa/ toteutunut, 2= toteutunut osittain, 3= ei toteutunut/ alkuvaiheessa

LIITE 3.

MONIKULTTUURISUUSUUNNITELMA: Tekojen toteutumisen tilanne vuonna 2020		
Päämäärä: Kotouttaminen onnistuu aikaisempaa paremmin		Teon toteuma*
1.	Luodaan tukirakenne järjestöjen vahvistamiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi.	2
2.	Järjestetään kohtaamistapahtumia eri puolilla Vantaata yhteistyössä järjestöjen ja asukkaiden kanssa.	1
3.	Tiivistetään yhteistyötä turvallisuussuunnittelun ja maahanmuuttajayhteisöjen välillä.	2
4.	Päivitetään etnisten konfliktien malli yhdessä turvallisuussuunnittelun kanssa vuoden 2018 aikana.	2
5.	Pilotoidaan Tsempataan yhdessä -kumppanuusmalli.	1
6.	Jatketaan Meidän Vantaa -verkoston toimintaa.	3
7.	Mallinnetaan Meidän Vantaa -verkoston kanssa Vantaan vapaaehtoistyön yhteinen toimintasuunnitelma.	2
8.	Kehitetään uusia tapoja tavoittaa maahanmuuttajataustaisia asukkaita osallistumaan maankäytön ja tilojen suunnitteluun.	3
9.	Varmistetaan, että kaikilla kotona lasta hoitavilla vanhemmilla on mahdollisuus osallistua suomen kielen opetukseen.	1
10.	Huolehditaan, että suomen kielen opetusta on saatavilla joustavasti tarpeen mukaan. Laaditaan jokaiselle siitä hyötyvälle kotoutumissuunnitelma.	2
11.	Varmistetaan järjestöjen kotoutumista tukevan toiminnan jatkuvuus.	2
12.	Koulutetaan viranomaisia ja muita toimijoita traumojen ja väkivallan tunnistamiseen, puuttumiseen ja ohjaamiseen kulttuuri- ja sukupuolisensitiivisyys huomioiden.	2
13.	Hyödynnetään paremmin järjestöjen erityisosaamista.	2
14.	Vahvistetaan erityistä tukea tarvitsevien alkuvaiheen kotouttamispalveluita.	2
15.	Otetaan käyttöön valtakunnallinen Paloma-toimintamalli, jonka avulla vahvistetaan kansainvälistä suojelua saavien mielenterveyspalveluita.	1

* 1= vahvasti toteutuksessa/ toteutunut, 2= toteutunut osittain, 3= ei toteutunut/ alkuvaiheessa

LIITE 4.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA:

Toteutuneet toimenpiteet eri palvelualoilla 31.12.2019 mennessä.

A. Vantaalaisten terveys ja hyvinvointi vahvistuvat terveellisempien elintapojen myötä:

- Liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät.
- Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät.

Päämäärä: liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät

1. Ohjelmatasoinen toimenpide: Luodaan monipuoliset, tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet liikunnallisen elämäntavan omaksumiselle

<i>Teko</i>	<i>Tekojen toteutuminen</i>
1. Tehdään liikunta helpoksi. (kannustetaan omaehtoiseen liikkumiseen, liikunta-apteekki toiminta lapsiperheille, Sporttikaveri, koulujen kerhotoiminta, liikuntaläksy, mahdollisuus kokeilla uusia liikunnanmuotoja).	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Kouluilla toimii n. 300 koulupäivän yhteydessä olevaa kerhoa (Perusopetus). • Kouluissa ja päiväkodeissa liikunnallista toimintaa ja niihin on hankittu kalusteita ja muita tavaroita, jotka houkuttelevat lapsia ja nuoria liikkumaan yhdenvertaisesti (Liikuntapalvelut, Perusopetus, Ruotsinkieliset palvelut, Varhaiskasvatus). • Koulupäivien yhteydessä toimii maksuttomia Sporttia kouluille -liikuntakerhoja (Liikuntapalvelut, Perusopetus, Ruotsinkieliset palvelut). • Yläkoululaisten Urhea-liikuntatoiminta on vakiintunut, sen piirissä on n. 15 % yläkouluikäisistä (Liikuntapalvelut, Ruotsinkieliset palvelut). Lasten ja nuorten vapaa-aika: • Tarjolla Sporttia kaikille matalan kynnyksen vapaa-ajan liikuntakerhoja viikoittain eri puolilla Vantaata (Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut, Sporttia kaikille ry, seurat, yhdistykset). • Jokaisella nuorisotalolla on liikuntatarjontaa vähintään kaksi tuntia viikossa (Nuorisopalvelut, alueellinen nuorisotyö). • Nuorisotalolla toimii nimetty liikuntavastaava, joka kehittää liikuntatarjontaa nuorten toivomusten mukaan (Nuorisopalvelut, alueellinen nuorisotyö).

LIITE 4.

	• Etsivässä nuorisotyössä nuoria kannustetaan liikkumaan ja heidän kanssaan liikutaan yhdessä. Elintavat otetaan puheeksi yhteisissä keskusteluissa, nuoria ohjataan ja saatetaan yli 18-vuotiaiden harrastustoimintaan, Kipinäryhmässä liikutaan yhdessä nuorten kanssa matalalla kynnyksellä (Nuorisopalvelut). • Terveiden edistämishankkeessa kehitetään elintapaohjausta pelillistetyn Amispelin avulla nuorille (Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut, Terveyspalvelut, Toisen asteen koulutus). • Variassa Liikkuva Opiskelu -hankkeen ja erityisnuorisotyön yhteistyöllä oppilaitokseen on hankittu liikuntavälineitä ja tarjottu matalan kynnyksen liikunnan harrastamista oppilaitoksen tiloissa, lisäksi liikuntatutorkoulutuksissa on oltu mukana (Liikuntapalvelut, Toisen asteen koulutus).
2. Lisätään liikunnallista toimintaa lasten ja nuorten arjessa.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Liikkuva koulu ja Liikkuva päiväkotitoiminnot lisäävät liikkumismahdollisuuksia päiväkotitoiminnat ja kouluympäristöissä (Liikuntapalvelut, Perusopetus, Ruotsinkieliset palvelut ja Varhaiskasvatus). • Vuonna 2019 alkaneessa Liikkuva opiskelu -hankkeessa lisätään toisen asteen opiskelijoiden liikkumismahdollisuuksia (Liikuntapalvelut, Toisen asteen koulutus, Ruotsinkieliset palvelut). • Sporttikaveritoiminta on laajentunut Sporttikaveri-kerhoihin kouluilla (Liikuntapalvelut, Oppilashuolto, Perusopetus). • Opiskeluhuollon yksilökäynneillä voi saada tukea liikkumiseen osana kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemista (Opiskeluhuolto). Lasten ja nuorten vapaa-aika: • Sporttia kaikille liikuntakerhoja on lisätty lapsille ja nuorille (Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut, Sporttia kaikille ry, Aikuisopisto /aikuisten perusopetus). • Nuorten työpajoilla toimii liikuntakeski (LIKE). Harrastustoiminnassa tarjotaan maksuttomia lajikokeiluja nuorille aikuisille ja ohjataan eri liikuntaharrastusten pariin (Nuorisopalvelut). • Käynnistetty matalan kynnyksen Kortteliliiga-toiminta yli 15-vuotiaille (Liikuntapalvelut). • Tarjolla uutta maksutonta matalan kynnyksen seuratoimintaa lapsille ja nuorille yhdessä seurojen kanssa (Liikuntapalvelut).
3. Vakiinnutetaan Leikkien liikkumaan- ja Liikkuva koulu – toimintamallit sekä laajennetaan toiminta toiselle asteelle mahdollisuuksien mukaan.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Liikkuva koulu ja Liikkuva päiväkotitoiminta on vakiinnutettu osaksi perustoimintaa (Liikuntapalvelut, Perusopetus, Ruotsinkieliset palvelut, Varhaiskasvatus). • Liikkuva Opiskelu -hanke on aloitettu Liikuntapalveluiden ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyönä (Liikuntapalvelut, Opiskeluhuolto, Ruotsinkieliset palvelut, Toisen asteen koulutus).

LIITE 4.

4. Huomioidaan erilaiset kohderyhmät ja yksilölliset tavoitteet suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Sporttikaveri-toiminnassa on huomioitu erilaiset kohderyhmät luoden toimintoja mm. eri ikäryhmille ja eri tasoisille liikkujille (Liikuntapalvelut, Perusopetus)
5. Vakiinnutetaan Sporttia kaikille-toiminta.	Lasten ja nuorten vapaa-aika: • Toimintaa ollaan vakiinnuttamassa Sporttia kaikille ry:n ja Liikuntapalveluiden toimesta (Liikuntapalvelut, Sporttia kaikille ry).
6. Tiivistetään lasten ja nuorten fyysiseen aktiivisuuteen kannustavien toimijoiden yhteistyötä ja vahvistetaan koordinaatiota	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Koulu- ja opiskelupäivän aikaisessa liikuntatoimintojen toteuttamisessa on tiivistetty yhteistyötä (Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut, Perusopetus, Varhaiskasvatus, Ruotsinkieliset palvelut) Lasten ja nuorten vapaa-aika: • Koulu- ja opiskelupäivän jälkeisissä liikuntatoimintojen toteuttamisessa on tiivistetty yhteistyötä (Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut, Perusopetus, Ruotsinkieliset palvelut)
7. Tehostetaan viestintää ja liikuntamahdollisuuksien markkinointia monipuolisesti eri kanavia hyödyntäen.	Lasten ja nuorten vapaa-aika: • Harrastusmahdollisuuksien markkinointia varten on kehitetty Hobihobi.fi -sivu, jossa monipuolisesti mainostettuna erilaisia harrastuksia (Liikuntapalvelut, Kulttuuripalvelut, Nuorisopalvelut, Aikuisopisto) • Nuorten aikuisten palveluissa käytössä monipuolisesti eri viestintäkanavia: Nuortenvantaa.fi -nettisivut, Facebook, Instagram, Whatsapp-uutiskirje, Hobihobi.fi. • Opiskeluholuollossa sosiaalista mediaa (mm. Instagram, Facebook) käytetään viestintäkanavana (Opiskeluholuolto).
8. Kannustetaan seuroja toteuttamaan matalan kynnyksen liikuntaa.	Lasten ja nuorten vapaa-aika: • Harrasteliikunnan ohjaajatuki mahdollistaa vuosittain n. 250 viikottaista matalan kynnyksen liikuntaryhmää. • Sporttia kaikille -toiminnan ja matalan kynnyksen urheiluseuratoiminnan avulla seuroja kannustetaan järjestämään matalan kynnyksen liikuntaa (Liikuntapalvelut, Sporttia kaikille ry).

Päämäärä: liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät

2. Ohjelmatasoinen toimenpide: Vähän liikkuvia kannustetaan liikkumaan aikaisempaa enemmän.

Teko	Tekojen toteutuminen
9. Tunnistetaan vähän liikkuvat nuoret ja lapset sekä heidän liikkumistaan rajoittavat tekijät. Huomioidaan myös erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa hyödynnetään vähän liikkuvien lasten liikunnan lisäämiseksi (Varhaiskasvatus). • Sporttikaveri-toiminnassa tunnistetaan vähän liikkuvat lapset ja nuoret (Liikuntapalvelut, Perusopetus, Opiskeluhoolto). • Nuorten työpajoilla tuetaan nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Työpajaohjaajat ja tukipalveluiden henkilöstö edistävät nuorten hyvinvointia yksilö- ja ryhmävalmennuksen keinoin, myös moniammatillisesti verkostotyötä hyödyntäen (Nuorisopalvelut). • Terveystiedon edistämishankkeessa kehitetään elintapaohjausta pelillistetyn Amispelin avulla nuorille (Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut, Terveyspalvelut, Toisen asteen koulutus) • Opiskeluhoollon yksilökäynneillä tuetaan liikunnan harrastamiseen osana kokonaisvaltaista hyvinvointia (Opiskeluhoolto).
10. Kannustetaan ja innostetaan kohdennetusti vähän liikkuvia lapsia, nuoria ja lapsiperheitä liikkumaan.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Päiväkotien liikunnallisiin oppimisympäristöihin kiinnitetään huomiota ja niitä kehitetään säännöllisesti (Liikuntapalvelut, Ruotsinkieliset palvelut, Varhaiskasvatus). • Sporttikaveri-toiminnalla kannustetaan vähän liikkuvia lapsia ja nuoria liikkumaan (Liikuntapalvelut, Opiskeluhoolto, Perusopetus) Lasten ja nuorten vapaa-aika: • Terveystiedon edistämishankkeessa kehitetään hyvinvointimentorointi-toimintaa, jolla kannustetaan vähän liikkuvia nuoria ja lapsiperheitä liikkumaan (Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut, Terveyspalvelut, Toisen asteen koulutus). • Työpajoilla toimii liikuntakeskiviikko (LIKE), johon kaikki työpajanuoret osallistuvat. Harrastustoiminnassa tarjotaan maksuttomia lajikokeiluja nuorille aikuisille ja ohjataan eri liikuntaharrastusten pariin (Nuorisopalvelut). • Aikuisopistossa tarjotaan liikunnan perhekursseja (Aikuisopisto).

Päämäärä: Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät

1. Ohjelmatasoinen toimenpide: Lisätään avointa keskustelua tupakoinnista ja alkoholin käytöstä.

Teko	Tekojen toteutuminen
1. Kehitetään puheeksi ottoa ja motivoivaa haastattelua kaikessa toiminnassa.	Koulu ja oppilaitokset: • Psykologi- ja kuraattorikäynneillä otetaan esimerkiksi motivoivan haastattelun keinoin puheeksi tupakan ja alkoholinkäytön vähentäminen osana kokonaisvaltaista hyvinvoinnin tukemista (Opiskeluhoito). Muu toiminta: • Terveet elämäntavat ovat nuorisotyön yksi kantavista teemoista, johon kuuluu mm. päihteiden käytön haitoista kertominen ja nuorten päihteiden käytön ennaltaehkäisy yhteistyössä alan ammattilaisten, koulujen ja oppilaitosten sekä nuorten vanhempien/ huoltajien kanssa (Nuorisopalvelut/ alueellinen nuorisotyö). • Nuorten työpajoilla tuetaan nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia edistämällä terveitä elämäntapoja. Työpajaohjaajat ja tukipalveluiden henkilöstö edistävät nuorten hyvinvointia yksilö- ja ryhmävalmennuksen keinoin, myös moniammatillisesti verkostotyötä hyödyntäen (Nuorisopalvelut). • Terveystieteen edistämishankkeen hyvinvointimentoroinnissa kehitetään puheeksi ottoa ja motivoivaa haastattelua osana asiakastyötä (Liikuntapalvelut, Terveyspalvelut, Nuorisopalvelut, Toisen asteen koulutus). • Maahanmuuttajapalveluiden nuorten aikuisten, jälkihuoltoon nuorten ja perheryhmäkodin nuorille otetaan säännöllisin väliajoin alkoholiin, tupakointiin ja muihin päihteisiin liittyvät asiat esille sekä yksilö- että ryhmämuotoisissa keskusteluissa. • Terveystieteen hoitajan ja suun terveydenhuollon vastaanotoilla otetaan nuorten tupakointi ja alkoholin käyttö puheeksi, annetaan tupakoinnin lopettamiseen liittyvää materiaalia sekä kirjoitetaan lopettamista tukevia lääkkeitä. Ennaltaehkäisevässä terveydenhuollossa työntekijöitä koulutetaan tupakoinnin puheeksi ottoon (Terveyspalvelut, Suun terveydenhuolto).
2. Tunnistetaan ja puututaan nikotiinituotteiden ja päihteiden kokeilu- ja riskikäyttöön.	Koulu ja oppilaitokset: • Vantaan lukioissa toteutetaan suunnitelmaa päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja päihteiden käyttöön puuttumiseksi, ja Variassa on päihdetyön toimintaohje, jota päivitetään säännöllisesti (Toisen asteen koulutus). • Psykologi- ja kuraattorikäynneillä tuetaan tupakan ja alkoholinkäytön kokeilu- ja riskikäytön vähentämiseen osana kokonaisvaltaista hyvinvoinnin tukemista, tehdään tarvittaessa palveluohjausta (Opiskeluhoito). • Aikuisten perusopetuksen opiskelijahuollossa käsitellään päihteiden käyttöä (Aikuisopisto). Muu toiminta: • Päihteidenkäytöstä kysytään suun terveydenhuollon hoitokäynneillä ja tieto kirjataan potilastietoihin. Yhtenäisiä kirjaamiskäytäntöjä on kehitetty ja Apotti mahdollistaa päihteidenkäytön nykyistä tarkemman seurannan (Terveyspalvelut, Suun terveydenhuolto). • Nuorisopalveluissa puututaan nuorten päihteiden käyttöön. Esimerkiksi etsivän nuorisotyön yksilöohjauksessa ja nuorten työpajoilla päihteistä keskustellaan avoimesti. Starttitiimi kysyy nuorten alkukartoitusvaiheessa päihteisiin liittyvistä asioista (Nuorisopalvelut). • Terveystieteen edistämishankkeen hyvinvointimentoroinnissa puututaan nuorten päihteiden käyttöön (Liikuntapalvelut, Terveyspalvelut, Nuorisopalvelut, Toisen asteen koulutus).

LIITE 4.

	• Ennaltaehkäisevässä terveydenhuollossa kolme terveydenhoitajaa ja yksi lääkäri toimivat tupakoimattomuuden edistämisen tehtävässä (Terveyspalvelut) • Maahanmuuttajapalveluissa tarvittaessa psykologi ja MAP:ssa toimiva lääkäri ottavat yksilötapaamisissa päihteiden käytön esille (Maahanmuuttajapalvelut).
3. Järjestetään tupakoinnin lopettamista tukevia ryhmiä.	
4. Kehitetään uusia toimintamalleja lasten ja nuorten nikotiinituotteiden ja päihteiden käytön ehkäisyyn yhteistyössä lasten, nuorten, perheiden ja kumppaneiden kanssa.	Koulu ja oppilaitokset: • Ehkäisevä päihdetyö järjestää päihdeaiheisia tunteja ja “Valintojen stoori” koordinoitua 6.-luokkalaisten yhteistyössä Nuorisopalveluiden Perusopetuksen ja Opiskeluhoollon kanssa (Nuorisopalvelut/ alueellinen nuorisotyö, Perusopetus, Opiskeluhoolto). • Ehkäisevän päihdetyön yksikkö kuuluu myönteisen erityiskohtelun aluetyöryhmiin. Ehyt ry:n toteuttamat tunnit 8.-luokkalaisten kohdennetaan ensisijaisesti näille alueille (Terveyspalvelut, Perusopetus). • Ehkäisevä päihdetyö tekee yhteistyötä Varian kanssa mm. erilaisissa kampanjoissa ja tapahtumissa (Terveyspalvelut, Perusopetus, Toisen asteen koulutus). • Suun terveydenhuolto osallistuu koulujen ja oppilaitosten hyvinvointitapahtumiin ja kannustaa nuoria päihteettömään elämään (Suun terveydenhuolto) • Music Against Drugs ry:n kanssa on tehty aiesopimus ehkäisevän päihdetyön kokonaisuuden toteuttamisesta Kilterin koulussa ja se toteutetaan syksyllä 2020 (Terveyspalvelut). Muu toiminta: • Nuorten aikuisten harrastustoiminnassa tarjotaan mielekästä ja päihteetöntä toimintaa sekä keskustellaan päihteistä nuorten kanssa. Kannustetaan nuoria aikuisia päihteettömyyteen yhteistyössä kotien ja koulujen kanssa (Nuorisopalvelut). • Maahanmuuttajapalveluissa hyödynnetään päihteiden käytön suhteen olemassa olevaa käännettyä materiaalia, jota on tuotettu erilaisissa valtakunnallisissa hankkeissa ja järjestöissä (Maahanmuuttajapalvelut).

LIITE 4.

Päämäärä: Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät

2. Ohjelmatasoinen toimenpide: Tehostetaan kohdennettua ennaltaehkäisyä ja tukea tupakoinnin ja alkoholin käytön lopettamiseen.

<i>Teko</i>	<i>Tekojen toteutuminen</i>
5. Kohdennetaan toimintaa: -raskaana olevat ja heidän puolisonsa sekä neuvolaikäisten lasten vanhemmat -ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat	• Tupakkavieroituksessa käy raskaana olevia tai pikkulasten vanhempia säännöllisesti. Lisäksi tupakkatyö on ollut mukana kehittämässä Vantaan neuvoloiden tupakkatyötä (Terveyspalvelut). • Terveystiedon edistämishankkeessa kehitettävä hyvinvointimentorointi kohdistuu raskaana oleviin ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoihin, joille annetaan tietoa ja tukea päihteiden käytön lopettamiseen (Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut, Perusopetus, Terveyspalvelut). • Suun terveydenhuolto osallistuu oppilaitosten hyvinvointitapahtumiin ja kannustaa lasten vanhempia päihteettömään elämään (Suun terveydenhuolto).

B. Hyvinvointierot vähenevät:

- Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät
- Asukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät

Päämäärä: Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät

1. Ohjelmatasoinen toimenpide: Lisätään alueellista kohdennettua myönteistä erityiskohtelua.

<i>Teko</i>	<i>Tekojen toteutuminen</i>
1. Kehitetään alueellista hyvinvointitietopohjaa.	• Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmassa kehitetään alueellista hyvinvointitietopohjaa. • Perhepalvelut kehittää alueellista hyvinvointitietopohjaa yhteistyössä mm. sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

LIITE 4.

2. Kohdennetaan resursseja ja toimintaa lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävään työhön saatavilla olevan aluetiedon mukaisesti.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Varhaiskasvatuksessa kohdennetaan kehityksen ja oppimisen tukea tarveperusteisesti. Varhaiskasvatuksessa on meneillään varhaiskasvatuksen psykologi –pilotti. Lisäksi myönteisen erityiskohtelun ohjelman kautta pariksi on saatu varhaiskasvatuksen kuraattoreja (Varhaiskasvatus). • Opetushallituksen positiivisen diskriminaation rahoituksen avulla on palkattu lapsi- ja perheohjaajia, varhaiskasvatuksen resurssiopettajia ja taidepedagogeja (Varhaiskasvatus). • Laaja-alaisten erityis- ja tsemppariopettajien työpanosta on kohdennettu Opetushallituksen koulutuksellisen tasa-arvon erityisavustuksella esi- ja alkuopetuksen tueksi (Perusopetus). • Vantaan ammattiopisto Variassa työskentelee viisi erityisnuorisotyöntekijää myönteisen erityiskohtelun rahoituksella (Toisen asteen koulutus). Muu toiminta: • Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman avulla resursseja ja toimintaa kohdennetaan ensisijaisesti ohjelman alueille. • Maahanmuuttajapalvelujen KOTO-tiimi on yhteistyössä Sirkus antaa siivet –hankkeen kanssa toteuttanut maahanmuuttajaaideille ja heidän lapsilleen sirkuksen keinoin kehon hallintaa ja suomen kielen opetusta tavoitteena hyvinvoinnin edistäminen Myyrmäen alueella (Maahanmuuttajapalvelut). • Maahanmuuttajapalvelujen KOTO-tiimi on yhteistyössä Varhaiskasvatuksen ja Aikuisopiston kanssa toteuttanut eri varhaiskasvatuksen tiloissa (10 kpl) kotivanhemmille suunnattua kotoutumista tukevaa toimintaa (Maahanmuuttajapalvelut). • Perhepalvelut on valmistellut vuosille 2020-2021 tarjottavaksi kaikille vauvaperheille kolme maksutonta kotipalvelukäyntiä MEK-alueilla. Tavoitteena ennakoiden tukea tarvitsevat ja siitä hyötyvät perheet (vanhemmuus, jaksaminen).
3. Vahvistetaan lapsiperheköyhyyden tunnistamista ja tuen tarjoamista kaikessa toiminnassa.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Kuraattori- ja psykologipalveluista työntekijöitä on osallistunut lapsiperheköyhyyttä koskeviin koulutustilaisuuksiin, kuten Soccan oppimisverkostot (Opiskeluhoito). Muu toiminta: • Kesäajan puistoruokailu, erityisnuorisotyöntekijöiden palkkaaminen yläkouluihin ja Variaan sekä varhaiskasvatuksen psykologi- ja kuraattoripalvelut (Perhepalvelut, Perusopetus, Suun terveydenhuolto, Toisen asteen koulutus, Varhaiskasvatus) • Kulttuuripalveluissa on vahvistettu lasten, nuorten ja lapsiperheiden tukea haavoittuvassa asemassa oleviin perheisiin. • Lapsiperheitä ohjataan esimerkiksi puistoruokailuun ja kerhoihin. Lisäksi lapsiperheille tarjotaan Hyvän mielen tai muun ulkoisen rahoituksen ennaltaehkäiseviä tukimuotoja (Maahanmuuttajapalvelut). • Yhtenä toimenpiteenä perhepalveluissa tuetaan lasten harrastuksia: esimerkiksi täydentävän toimeentulotuen yksikössä kerrotaan ja tiedotetaan perheitä tuetuista lomista ja leireistä ja pyritään varmistamaan, että kaikilla lapsilla on yksi kohtuuhintainen harrastus. Lisäksi neuvotaan perheitä kohtuuhintaisen harrastuksen löytämisessä ja tiedotetaan mahdollisuudesta hakea täydentävää toimeentulotukea lasten harrastusmenoihin liittyen (Perhepalvelut).

LIITE 4.

Päämäärä: Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät

2. Ohjelmatasoinen toimenpide: Kehitetään alueiden viihtyisyyttä ja turvallisuutta.

<i>Teko</i>	<i>Tekojen toteutuminen</i>
4. Varmistetaan lasten ja nuorten osallistuminen asuinalueiden suunnitteluun.	Lapset ja nuoret ympäristönsä rakentajina -osallistamismalli eri toimialojen yhteistyönä. Osallistamismalli turvaa lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuden kaikkien koulu- ja päiväkotien pihoille rakennettavien lähiliikuntapaikkojen suunnittelussa (Kaupunkisuunnittelu, Liikuntapalvelut, Perusopetus, Varhaiskasvatus). Lisäksi osallistumismallin avulla lapset ja nuoret osallistetaan asuinalueiden suunnitteluun esimerkiksi konkreettisilla tehtävillä alueiden päivissä (Kaupunkisuunnittelu).
5. Tehdään erillinen turvallisuuden toimenpidesuunnitelma, johon kirjataan alueellisen turvallisuustyön teot.	

Päämäärä: Asukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät

1. Ohjelmatasoinen toimenpide: kehitetään harrastusmahdollisuuksia niin, että yhä useammalla on mahdollisuus harrastaa.

<i>Teko</i>	<i>Tekojen toteutuminen</i>
1. Kartoitetaan harrastamattomuuden syitä.	Lasten ja nuorten vapaa-aika: - Hanketoiminnassa, kuten Sporttikaveri ja YIBinSport, kartoitetaan lasten ja nuorten harrastamattomuuden syitä (Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut, Perusopetus, Toisen asteen koulutus). - Nuorille aikuisille on toteutettu harrastuskysely (Nuorisopalvelut). - Vuonna 2020 on perustettu Vantaan harrastustakuutyöryhmä, joka kartoittaa harrastamattomuuden syitä (useat toimialat).
2. Tarjotaan jokaiselle lapselle ja nuorelle harrastusmahdollisuus, erityisesti niille lapsille ja nuorille, joilla ei ole mieluista harrastusta.	Päiväkot, koulu ja oppilaitokset: - Opiskeluhuollon yksilökäynneillä kartoitetaan asiakkaan harrastuksia ja tuetaan mielekkään harrastuksen löytämisessä (Opiskeluhuolto) Lasten ja nuorten vapaa-aika: - Sporttikaveri-, Sporttia kaikille ja -kouluille sekä matalan kynnyksen urheiluseuratoiminta tarjoavat matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia useita kertoja viikossa lapsille ja nuorille (Liikuntapalvelut, Opiskeluhuolto, Perusopetus, Sporttia kaikille ry).

LIITE 4.

	• Kouluilla ja Lastenkulttuurikeskuksissa järjestetään kulttuurikerhotoimintaa, minkä lisäksi monet yhdistykset järjestävät taide- ja kulttuuritoimintaa lapsille ja nuorille (Kulttuuripalvelut). • Nuorille ja nuorille aikuisille tarjotaan harrastusmahdollisuuksia ja lajikokeiluita (Nuorisopalvelut, Liikuntapalvelut, Toisen asteen koulutus). • Perhepalvelut tukevat lasten harrastuksia ja tiedottavat sekä auttavat perheitä harrastuksien löytymisessä (Perhepalvelut).
3. Huomioidaan erilaiset kohderyhmät ja yksilölliset tavoitteet harrastustoiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Varian erityisnuorisotyössä harrastus- ja lajikokeiluiden sekä erilaisten vapaa-ajan toimintojen suunnitteluun on osallistettu opiskelijoita Varian toimipisteissä, esim. kyselyiden ja toiminnallisten menetelmien avulla. • Opiskeluhuollon yksilökäynneillä kartoitetaan asiakkaan harrastuksia ja tuetaan mielekkään harrastuksen löytämisessä (Opiskeluhuolto). • Aikuisopisto tarjoaa laajan kurssitarjonnan (Aikuisopisto). Lasten ja nuorten vapaa-aika: • Yli 90 % lastenkulttuurin toiminnasta sopii erityisryhmille, minkä lisäksi heille kohdennetaan kursseja, esityksiä ja tapahtumia (Kulttuuripalvelut). • Sporttikaveri-toiminnan ja muiden matalan kynnyksen harrasteliikuntatoimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan erilaisia kohderyhmiä (Liikuntapalvelut, Perusopetus). • Nuorisopalveluissa on kehitetty uusia harrastamisen muotoja nuorten toiveiden ja tarpeiden pohjalta. Kasvatuksellinen pelitalotoiminta on alkanut ja toimintaa laajennetaan vuoden 2020 aikana (Nuorisopalvelut/ alueellinen nuorisotyö).
4. Kehitetään yhteistoiminnallisesti maksuttomia ja edullisia, kaikille avoimia harrastuksia (esim. Koulujen kerhotoiminta).	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Koulupäivien aikaiset ja jälkeiset kerhotoiminnat ovat maksuttomia ja edullisia, kaikille avoimia (Kulttuuripalvelut, Liikuntapalvelut, Perusopetus, Varhaiskasvatus, Ruotsinkieliset palvelut). • Liikkuva Opiskelu - ja Keskeyttämisestä kohtaamiseen -hankkeiden kautta tarjotaan maksuttomia harrastusmahdollisuuksia toisen asteen koulutuksessa (Liikuntapalvelut, Toisen asteen koulutus). Lasten ja nuorten vapaa-aika: • Lapset ja nuoret pääsevät osallistumaan mm. taidehankkeiden, kerhojen ja ryhmien suunnitteluun ja järjestämiseen (Kulttuuripalvelut). • Kaikki nuorisopalveluiden järjestämä harrastustoiminta on nuorille maksutonta ja toimii avoimella periaatteella. Nuorisotiloilla toimii 49 kerhoa, minkä lisäksi nuoria ohjataan jo olemassa olevien harrastusten pariin (Nuorisopalvelut/ alueellinen nuorisotyö, Liikuntapalvelut, Kulttuuripalvelut).
5. Kootaan tiedot harrastusmahdollisuuksista helposti saavutettavaan muotoon.	• Koko Vantaan yhteinen Hobihobi.fi sivusto kokoaa Vantaan harrastusmahdollisuuksia samaan paikkaan (Kulttuuripalvelut, Liikuntapalvelut, Nuorisopalvelut, liikuntaseurat ja yhdistykset). • Aikuisopiston sivusto ilmonet.fi kokoaa harrastusmahdollisuudet samaan paikkaan (Aikuisopisto).

LIITE 4.

Päämäärä: Aukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät

2. Ohjelmatasoinen toimenpide: Lisätään mahdollisuuksia ihmisten kohtaamiselle ja vuorovaikutukselle.

Teko

Tekojen toteutuminen

6. Tuetaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden omaehtoista yhteistä toimintaa (esim. naapurisuhteiden vahvistamista, perhekeskustoimintaa, vanhempainyhdistykset ja kyläjuhlat).	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Varian erityisnuorisotyössä on valmisteltu yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa mininuorisotiloja oppilaitokseen, jotka mahdollistavat opiskelijaryhmien välistä vuorovaikutusta ja kohtaamisia mukavan tekemisen merkeissä (Nuorisopalvelut, Toisen asteen koulutus). • Oppilaitoksissa toimii yhteisöllinen opiskeluhoito (Opiskeluhoito). Muu toiminta: • Kohtaamispaikkoja, kuten kylätaloja, kerhotiloja ja muita yhteistiloja, luodaan kaupunkisuunnittelulla eri ryhmille (Kaupunkisuunnittelu). • Nuorisotilat toimivat päivisin kaiken ikäisten asukkaiden kohtaamis- ja harrastamispaikkoina (Nuorisopalvelut). • Omaehtoista yhteistä toimintaa tuetaan mm. Kyläjuhlien ja Perhekeskustoiminnan sekä avoimien kohtaamispaikkojen kautta (Pakkala, Koivukylä), joissa voi tavata muita vanhempia, osallistua ohjattuun toimintaan tai vain viettää aikaa yhdessä lapsensa kanssa. (Varhaiskasvatus, Sosiaali- ja terveystoimi, Kasvatuksen ja Oppimisen toimiala sekä järjestöt). • Kotivanhempien suomen kielen ryhmät (KOTVA) kokoontuvat varhaiskasvatuksen avoimissa toimipaikoissa (11 kpl), jossa vanhemmat saavat vertaiskontakteja muihin vanhempiin ja toimijoihin (Varhaiskasvatus). • Lapsille ja perheille tuotetaan alueellista lastenkulttuuria ja taidekasvatusta (Kulttuuripalvelut/ Lastenkulttuurikeskukset Pessi ja Toteemi) • Lapsiperheiden hyvinvointia ja yhteistä toimintaa tukeva toimenpide on mm. kesäajan puistoruokailu (Perhepalvelut). •
7. Luodaan ruotsinkieliselle väestölle mahdollisuuksia kohtaamiselle ja verkostoitumiselle Svenska-rum-toimintaa kehittämällä.	• Tuetaan kohdeavustuksilla ruotsinkielisille nuorille järjestettävää avointa toimintaa (Nuorisopalvelut, järjestöt) • RimCirkus-hanke 2018-2021 edistää ruotsin ja suomen kielen vuorovaikutuksellista oppimista taidekasvatuksen keinoin päiväkodeissa ja kouluissa (Kulttuuripalvelut/ lastenkulttuuriyksikkö). • Kulttuuripalvelut tuottaa ruotsinkielisiä kulttuuritapahtumia alueellisesti (Kulttuuripalvelut).
8. Hyödynnetään järjestöjen ja seurakuntien osaamista	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Varhaiskasvatuksessa tehdään yhteistyötä eri järjestöjen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös eri uskontokuntien ja varhaiskasvatuksen yhteisten paikallisten dialogitapahtumien järjestelyissä (Varhaiskasvatus).

LIITE 4.

ja tehostetaan yhteistä työtä järjestöjen ja seurakuntien kanssa.	• Varhaiskasvatus ja perusopetus järjestävät yhdessä kolmannen sektorin toimijan kanssa hankerahoituksella koulutusta perheille, joissa esi- tai alkuopetusikäisellä lapsella on lukivaikeusriski (Perusopetus, Varhaiskasvatus) • Opiskeluhuollon työntekijät tekevät tiivistä yhteistyötä seurakuntien ja järjestöjen kanssa sekä yksittäisten oppilaiden/opiskelijoiden että koulu-/oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tukemisessa (Opiskeluhuolto).
Muu toiminta:	
• Lastensuojeluun on saatu kokemusasiantuntijoita yhdessä Osallisuuden aika ry:n kanssa (Perhepalvelut). • Lastenkulttuuriyksikkö tekee yhteistyötä seurakunnan ja eri järjestöjen kanssa tuottamalla lapsille ja perheille suunnattuja kulttuuritapahtumia (Kulttuuripalvelut). • Järjestöjen kanssa yhteistyössä toteutetaan Kukkuu-festivaali (vauvojen ja taaperoiden kulttuuri- ja taidefestivaali), jossa yhtenä kantavana ajatuksena on koota samassa tilanteessa olevat aikuiset lasten kanssa taiteen äärelle (Kulttuuripalvelut). • Maahanmuuttajapalvelut on monin eri tavoin hyödyntänyt yhteistyötä kolmannen sektorin ja seurakunnan kanssa (Maahanmuuttajapalvelut). • Mek-alueryhmissä tehdään yhteistyötä eri järjestöjen ja seurakunnan kanssa, minkä lisäksi kaupungilla on järjestöyhteistyöryhmä. • Aikuisopistossa hyödynnetään yhteistyökumppaneita (Aikuisopisto). • Perhepalvelut toteuttaa aktiivista ja monipuolista järjestöyhteistyötä. Esim. Koivukylän avoimessa kohtaamispaikassa järjestöillä on keskeinen rooli ja toimitaan kumppanuudessa, lähisuhdeväkivallan ehkäisyhanketta toteutetaan yhteistyössä Vantaan turvakoti ry:n kanssa. Meneillään ja suunnitelmissa on useita järjestökumppanuuksia hankkeissa. Lähisuhdeväkivallan ehkäisyhanketta toteutetaan yhteistyössä Vantaan turvakoti ry:n kanssa.	
9. Lisätään vertaisfoorumia ja -ryhmiä yhteistyössä lasten, nuorten ja lapsiperheiden, kolmannen sektorin ja yritysten kanssa. Panostetaan ryhmistä tiedottamiseen.	• Avoimien kohtaamispaikkojen tiloissa on läsnä useita kaupungin toimijoita ja järjestöjen edustajia, joille voi esittää toiveita erilaisista toiminnoista ja palveluista (Varhaiskasvatus, Perusopetus, Sosiaali- ja terveystoimi sekä järjestöt). • Koivukylässä on käynnistetty avoin kohtaamispaikka (Opiskeluhuolto, Varhaiskasvatus). • Perhepalvelut ohjaavat aktiivisesti järjestöjen tarjoamiin ryhmiin ja tiedottavat niistä aktiivisesti (Perhepalvelut).

Päämäärä: Aukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät

3. Ohjelmatasoinen toimenpide: Ennaltaehkäistään ja puututaan kiusaamiseen ja väkivaltaan

Teko

Tekojen toteutuminen

10. Vahvistetaan sosiaalisia ja tunnetaitoja	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Kaikilla koululla on suunnitelma, jolla vahvistetaan sosiaalisia ja tunnetaitoja. Lisäämällä vuorovaikutus- ja tunnetaitoja ennaltaehkäistään kiusaamista. Koulujen tulee noudattaa näitä lukuvuosisuunnitelmiin kirjattuja käytänteitä. Tämän myötä kouluihin on luotu arkeen sidottuja rakenteita ja menetelmiä, esim. monessa koulussa on järjestettyä välituntitoimintaa yksinäisten oppilaiden mukaan saamiseksi (Perusopetus) • Jokaisessa koulu- ja päiväkotiryhmässä harjoitellaan aktiivisesti tunne- ja kaveritaitoja. Erilaisten materiaalien lisäksi varhaiskasvatuksessa keskeinen tapa harjoitella tunne- ja kaveritaitoja on leikki (Perusopetus, Ruotsinkieliset palvelut, Varhaiskasvatus). • MIELI ry:n kanssa tehdään mielen hyvinvoinnin vahvistamisen yhteistyötä, jonka kautta on saatu mm. Sosiaalisten ja tunnetaitojen vahvistamiseen liittyviä materiaaleja päiväkodeihin ja kouluihin (Opiskeluhoito, Perusopetus, Varhaiskasvatus). • Esi- ja alkuopetuksen opettajista 300 henkilöä on osallistunut alueellisiin Tunne- ja Taida –koulutuksiin, joiden tavoitteena oli vahvistaa opettajien osaamista tunnetaitojen ohjaamisessa. Näistä 30 opettajaa jatkoi vielä vuoden kestävään syventävään koulutukseen (Varhaiskasvatus, Perusopetus) • Perusopetuksen kouluilla oppilashuolto järjestää kohdennettuja ryhmiä lapsille ja nuorille mm. sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen tukemiseksi. Ryhmiä vedetään myös yhteistyössä eri toimijoiden, kuten Iehearts, kanssa (Oppilashuolto). • Toisen asteen oppilaitoksissa järjestetään mm. elämäntaitokursseja, ja sosiaalisten ja tunnetaitojen vahvistamista osana yksilökohtaista ja yhteisöllistä hyvinvointityötä (Toisen asteen koulutus). • Päiväkodeissa, esiopetuksessa ja peruskouluissa pidetään lapsille oppilashuollon toimesta sosiaalisten taitojen sekä tunne- ja kaveritaitojen vahvistamiseen keskittyviä ryhmiä osana yksilökohtaista ja yhteisöllistä hyvinvointityötä (Perusopetus, Varhaiskasvatus). • Varian erityisnuorisotyössä on toteutettu opiskeluhoitoon kanssa erilaisia teemaviikkoja ja tapahtumia sekä opiskelijaryhmille kohdennettuja ryhmiä ja ryhmätyksiä (Nuorisopalvelut, Toisen asteen koulutus). • Kulttuuripalveluiden lastenkulttuuriyksikkö on tuottanut päiväkodeille kiertävän Toiminnallinen satuseikkailu-materiaalin, jonka tavoitteena on vahvistaa lasten sosiaalisia ja tunnetaitoja taidekasvatuksen avulla (Kulttuuripalvelut, Varhaiskasvatus). • Perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelman kulttuuripolkuohjelmissa vahvistetaan tunnetaitoja taidekasvatuksen keinoin (Kulttuuripalvelut, Perusopetus)
--	--

LIITE 4.

11. Vahvistetaan kiusaamisen ennaltaehkäisyä ja puuttumisen malleja kaikessa toiminnassa.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Kaikissa Vantaan varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä laaditaan Kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumisen suunnitelma, jossa määritellään kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan käsite ja kuvataan toimintayksikkökohtaiset toimintamallit kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyyn, siihen puuttumiseen ja tilanteiden jatkokäsittelyyn. Lisäksi lapsiryhmän ja esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaan kirjataan yksityiskohtaisemmin ryhmässä toteutettavia konkreettisia keinoja ja tapoja kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn ja puuttumiseen (Varhaiskasvatus, Ruotsinkieliset palvelut). • Varhaiskasvatuksen työntekijät osallistuvat kiusaamiseen liittyviin erilaisiin koulutuksiin, kuten Ihmeelliset vuodet ja Nepsy-aiheiset koulutukset. • Perusopetuksen kouluissa on laadittu hyvinvointikansio, joka sisältää suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. • Ruotsinkielisessä perusopetuksessa on laadittu kouluille yhteinen sähköinen pohja hyvinvointikyselylle, sekä työstämällä suunnitelma, miten eri vuosiluokilla käsitellään kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää lasten ja nuorten kehitystason mukaisella tavalla (Ruotsinkieliset palvelut). • Kaikissa Vantaan lukioissa ja ammattiopisto Variassa on hyvinvointikansio, joka sisältää suunnitelman opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (Toisen asteen koulutus). • Variassa toteutettu kiusaamiskysely, jolla selvitetään ajankohtaista tilannetta, ja käydään sitä läpi (Toisen asteen koulutus). • M- Crew (kiusaamisen ehkäisy) toimintamallia laajennetaan useampiin kouluihin (Perusopetus, Nuorisopalvelut/ alueellinen nuoristotyö). • Opiskeluholloissa erityisesti kuraattorit työskentelevät systemaattisesti kiusaamistapauksissa (Opiskeluhollo). Muu toiminta: • Syrjäytymiseen johtaviin yksittäisiin ilmiöihin, kuten lähisuhdeväkivaltaan ja lasten neuropsykologiseen oireiluun, on puututtu ja käynnissä on SIB (Social Impact Bond, vaikuttavuusinvestointi) -hanke sekä lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseen keskittyvä toimintamalli (Perhepalvelut). • Kaupunkitasolla on olemassa lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytoimenpidesuunnitelma (useat toimialat). Toimintamalli on käytössä esimerkiksi alueellisessa nuorisotyössä (Nuorisopalvelut/ alueellinen nuorisotyö). • Nuorisotyössä kiusaamisen toleranssi on 0%. Ehkäisevät ja puuttumistoimenpiteet on dokumentoitu nuorisotyön käsikirjaan. Nuorten työpajojen valmennussuunnitelmassa on Huolen puheeksiotto-malli (Nuorisopalvelut). • Aikuisopistossa kiusaaminen kielletään järjestysäännöissä, minkä lisäksi toteutetaan säännöllinen opiskelijoiden hyvinvointikysely (Aikuisopisto). • Toteutetaan Väkivallaton Vantaa -hanketta yhteistyössä Vantaan turvakoti ry:n kanssa. Hankkeessa esitetään lähisuhdeväkivallan ehkäisytyötä ja kehitetään erityisesti puheeksiottoa ja avainhenkilöstötoimintamallia. Lisäksi on aloitettu valtakunnallisen Väkivallaton lapsuus -toimintasuunnitelman Vantaan toimeenpanon suunnittelu (Perhepalvelut).
12. Lapset ja nuoret osallistuvat ja toimivat asiantuntijoina toiminnan suunnittelussa,	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa huomioimaan osallisuuden varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteuttaessa ja arvioitaessa (Varhaiskasvatus). • Toisen asteen koulutuksessa huomioidaan opiskelijoiden osallistaminen toisen asteen koulutuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

LIITE 4.

toteuttamisessa ja arvioinnissa.	Muu toiminta: • Kulttuuripalveluissa osallistetaan lapsia ja nuoria toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. • Nuorten osallistuminen on normaali tapa alueellisessa nuorisotyössä, aihealue on mittaroitu ja toimintaa kehitetään edelleen (Nuorisopalvelut/ alueellinen nuorisotyö). • Kokemusasiantuntijatoimintaa kehitetty yhteistyössä Osallisuuden aika ry:n kanssa, minkä lisäksi lastensuojelun kehittäjä-työryhmä toimii (Perhepalvelut).
13. Päivitetään lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimenpidesuunnitelma.	• Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimenpidesuunnitelma on päivitetty (eri toimialat).

Päämäärä: Aukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät

4. Ohjelmatasoinen toimenpide: Tunnistetaan apua tarvitsevat, tarjotaan kokonaisvaltaista tukea ja varmistetaan, että kukaan ei jää syrjään.

Teko

Tekojen toteutuminen

14. Varmistetaan, että nuori saa tarvitsemansa avun tilanteessa, jossa hänellä ei ole opiskelu- tai työpaikkaa.	Koulu ja oppilaitokset: • Koulutustakuu, kaikille peruskoulun päättäneille varmistetaan jatkopaikka. • Kaikille perusopetuksen kuudesluokkalaisille sekä oppilaanohjaajille on tarjottu käyttöön Positiivisen CV:n toimintamalli. Myös lisääntyneen ohjauksen muodossa oppilaiden vahvuusajattelua sekä elämänhallintataitoja voidaan tukea aiempaa enemmän (Perusopetus). • Nykyisin kaikissa peruskouluissa oppilas voi hakea työelämäpainotteiseen opetukseen, joka on mahdollisuus niille oppilaille, joille akateeminen kouluopiskelu tuottaa haasteita. Teppo-opiskelu on nostanut oppilaiden koulumotivaatiota ja he ovat saaneet elämässä tarvittavia työelämätaitoja uudella tavalla. Uudenlaisella tavalla suorittaa peruskoulun 8. ja 9. luokka on ollut merkittävä vaikutus oppilaiden kokonaishyvinvointiin. • Nuoriso-ohjaajat yläkouluilla ovat vahva alueellinen tuki, jolla on tuettu nuorten elämänhallintaa ja tuettu peruskoulun suorittamisessa (Nuorisopalvelut, Perusopetus). • Keskeyttämisessä kohtaamiseen –hanke kehittää Variassa tuen tarpeiden tunnistamista ja opiskelijoiden tukemista moniammatillisena yhteistyönä (Toisen asteen koulutus). • Variassa työskentelee yhdeksän erityisnuorisotyöntekijää, jotka tukevat nuorten elämänhallintaa ja tutkinnon suorittamista (Nuorisopalvelut, Toisen asteen koulutus).
--	---

LIITE 4.

	• Opiskeluholuollossa tarjotaan apua nuorille, joilla ei ole opiskelu- ja työpaikkaa (oppilaitoksesta eroavat) (Opiskeluholuolto). • Aikuisopisto: aikuisten perusopetuksen opinto-ohjaus.
15. Vahvistetaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden varhaista tukea ja kohdennetaan tukea haavoittuvassa asemassa oleviin perheisiin.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Varhaiskasvatuksessa Mek-päiväkodeissa työskentelevät kuraattorit ja psykologit järjestävät vanhemmuuden tukeen sekä lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen tukemiseen keskittyvää ryhmätoimintaa sekä toiminnallisia tapahtumia päiväkodeissa. • Vanhemmuuden ja parisuhteen tukemiseksi on käynnistymässä vuonna 2020 Perhepolku-pilotti, jossa 6 kuukauden ja 2 vuoden ikäisten lasten perheet osallistuvat strukturoituun ryhmämuotoistoimintaan. • Esiopetuksen oppilashuolto pitää vanhemmuuden tukeen keskittyviä ryhmiä ja erilaisia kaveri- ja tunnetaitoryhmiä lapsille. Perusopetuksen kouluilla oppilashuolto järjestää kohdennettuja ryhmiä lapsille ja nuorille mm. sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen tukemiseksi yhteistyössä yhdistysten kanssa (Perusopetus). • Valtion erityisavustuksilla on kehitetty tsemppari-opettajamallia esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheeseen sekä ala- ja yläkoulun siirtymävaiheeseen. Tavoitteena on tukea sellaisia lapsia ja heidän perheitään, jotka tarvitsevat kokonaisvaltaista tukea koulunkäynnissä, mutta myös tuoda tukea arjen rakenteisiin, kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä auttaa perheitä lapsen tukemisessa (Perusopetus). Muu toiminta: • SIB Vantaa -ohjelma, jonka vaikuttavuusinvestoinnin osana toteutetaan Perhekumppani-toimintaa. Perhekumppanit tukevat kohderyhmään kuuluvia perheitä ja työskentelevät tiiviissä yhteistyössä Vantaan sosiaali- ja kasvatustalan ammattilaisten kanssa. Perhekumppanitoiminta toteutetaan yhdessä SOS-Lapsikylän kanssa (Varhaiskasvatus, Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto, Perhesosiaalityö). • Perhepalvelut: Lapsiperheiden kotipalvelua on vahvistettu kahdelle lähihoitajan vakanssilla. Pyritään löytämään ja kontaktoimaan varhaisen tuen perheitä tiivistämällä yhteistyötä ja Koivukylän avoimen kohtaamispaikan tarjoamien mahdollisuuksien puitteissa. • Kaikki nuoret otetaan nuorisotyön toimintaan mukaan ja tarvitsijoita ohjataan palveluiden piiriin. Syrjään pudonneista otetaan koppia. Etsivässä nuorisotyössä on tehty enemmän kotikäyntejä ja tavoitettu sitä kautta nuoria palveluiden piiriin. (Nuorisopalvelut). • Kulttuuripalveluissa on vahvistettu lasten, nuorten ja lapsiperheiden tukea haavoittuvassa asemassa oleviin perheisiin tarjoamalla lastenkulttuurin toimintaa erityisesti erityisryhmille (Kulttuuripalvelut).
16. Vahvistetaan yhteistyörakenteita ja yhteistä työtä kunnan sisällä ja kumppaneiden kanssa.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Eskarista Ekalle -nivelvaiheen prosessi (Varhaiskasvatus, Perusopetus, Oppilashuolto) • Sivistystoimen, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyöryhmä (Vantaatasoinen ryhmä perustettu keväällä 2019). • Opiskeluholuolon toimijoilla monia yhteistyörakenteita mm. erikoissairaanhoidon, Nupin ja sosiaalipalvelujen kanssa (Opiskeluholuolto). Muu toiminta: • Kulttuuripalvelut järjestävät erilaisia tapahtumia Vantaalla yhteistyössä järjestöjen ja asukkaiden kanssa (Kulttuuripalvelut) • Perhepalvelujen organisaatiota kehitetään tukemaan paremmin asiakastyötä ja parantamaan asiakasprosesseja (mm. työpariudet, konsultointi, monialainen palvelutarpeen arviointi) Lisäksi toimitaan aktiivisesti eri kumppaneiden kanssa yhteistyössä (Perhepalvelut). • Aikuisopisto toimii lukuisissa yhteistyöverkostoissa (Aikuisopisto).

LIITE 4.

17. Otetaan mukaan lapsia, nuoria ja heidän vanhempiaan /huoltajiaan palvelujen ja toiminnan kehittämiseen. Kannustetaan erityisesti niitä lapsia ja nuoria, jotka eivät muuten osallistu kehittämistyöhön.	Päiväkoti, koulu ja oppilaitokset: • Vanhemmuutta ja huoltajien osallisuutta tuetaan esimerkiksi päivittäisten keskustelujen ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelma - keskustelun avulla (Varhaiskasvatus). • Opiskelijoita on mukana koulujen/ oppilaitoksen yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä, minkä lisäksi opiskelijoita osallistetaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen (Perusopetus, Toisen asteen koulutus). Muu toiminta: • Kulttuuripalveluissa lapsia ja nuoria osallistetaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen (Kulttuuripalvelut). • Perhepalveluissa kehitetään osallisuutta ja kokemusasiantuntijuutta. Lastensuojelussa toimii kehittäjä-ryhmä, jossa mukana lastensuojelun asiakkaita (yhteistyössä Osallisuuden aika ry:n kanssa). Lisäksi perhepalveluilla on aiesopimus Kasper ry:n kanssa. Vanhempien ääni lastensuojeluun -osallisuushankkeessa (2020-2022), jossa luodaan matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksia lastensuojelun palveluissa asiakkaina olevien lasten vanhemmille. •
18. Lisätään lasten ja nuorten näkökulman huomioimista vaikutusten ennakoarviointeja tehtäessä.	• Perhepalveluissa on aloitettu lapsivaikutusten arvioinnin mallintaminen tuottamalla pilotointia varten pohjapaperi.

Päämäärä: Asukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät

5. Ohjelmatasoinen toimenpide: Vahvistetaan vanhempien hyvinvointia ja vanhemmuutta.

Teko	Tekojen toteutuminen
19. Muodostetaan selkeä palvelukokonaisuus vanhemmuuden ja parisuhteen sekä eroperheiden tukemiseen.	• Aikuisopisto: ko. aihepiiriä käsittelevät luennot ja kurssit • Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen psykologien ja kuraattoreiden perustyössä painottuu vanhemmuuden tuki. • Perhepalvelut koordinoineet työtä järjestöjen ja seurakunnan kanssa tehtävän yhteistyön kautta. Kehitetty edelleen toimintatapoja, joilla turvataan asiakkaille ajantasainen palvelunsaanti esimerkkeinä eron ja parisuhteen kriisiajat/ ensiapupisteajat Itä- ja Länsi-Vantaalla sekä ostopalveluiden käyttö osana kasvatus- ja perheneuvonnan kokonaisuutta. Eroauttamisen sosiaaliohjaajan jalkautuminen Koivukylän avoimeen kohtaamispaikkaan mahdollistanut varhaista avunsaantia myös maahanmuuttajataustaisille kuntalaisille, joiden ohjautuminen palveluun voisi muuten olla vaikeaa. On panostettu ja panostetaan edelleen laadukkaaseen perheasioiden sovitteluun ja työtä kehitetään yhdessä seurakunnan kanssa
20. Varmistetaan lastenhoito	• Kotivanhempien suomen kielen ryhmätoiminta (KOTVA) tullaan aloittamaan syksyllä 2020 kymmenessä päiväkodissa. Työskennellään lastenhoidon varmistamiseksi.

LIITE 4.

maahanmuuttaja - kotivanhempien suomen kielen opetuksen aikana.	
21. Kehitetään arjen tukipalveluita (esim. perhekummi, tukihenkilö, varamummi – ja naapuriäititoiminta).	• Kulttuuripalveluissa ikäihmisten kulttuuriluotsitoiminta • Aikuisopistossa toteutettu MLL:n lastenhoitokurssi • Perhepalvelut: Lapset SIB -hankkeessa toteutetaan ohjelman kohderyhmälle kohdennettua perhekumppanipalvelua (SOS lapsikyläsäätiön toimintaa), joka on sosiaalihuoltolain mukaista palvelua. • Lisäksi lapsiperheiden varhaisen tuen yksikössä tehdään yhteistyötä HelsinkiMission kanssa ja tarjotaan perheille ”perhementoria”. Mentori on HelsinkiMission koulutettu vapaaehtoinen, jonka kanssa perhe/ vanhempi voi jutella luottamuksellisesti. Lapsiperheiden varhaisen tuen yksikössä on informoitu sosiaali- ja terveystoimijoita uusien asiakasperheiden saamiseksi mukaan. Uusia mentorisuhteita on solmittu 15.

IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN HYVINVOINTISUUNNITELMA:

Toteutuneet toimenpiteet eri palvelualueilla 31.12.2019 mennessä.

A. Vantaalaisten terveys ja hyvinvointi vahvistuvat terveellisempien elintapojen myötä:

- Liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät
- Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät

Päämäärä: liikunnallinen elämäntapa ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät

1. *Ohjelmatasoinen toimenpide: Luodaan monipuoliset, tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet liikunnallisen elämäntavan omaksumiselle*

<i>Teko</i>	<i>Tekojen toteutuminen</i>
1. Mahdollistetaan ikäihmisten parempi ja turvallinen liikkuminen kodissa ja kodin ulkopuolella toiminta- ja liikuntakyvyn ylläpitämiseksi.	1. Hyväkuntoiset ikääntyneet • Alueiden kehittämisessä huomioidaan ikäihmisten erityistarpeet mm. riittävä valaistus, esteetön ympäristö ja turvallinen ympäristö. Järjestetään tarvittaessa turvallisuuskävelyitä eri alueilla ja erillisiä tilaisuuksia koskien keskustojen kehittämistä (Kaupunkisuunnittelu, Kadut ja puistot). • Vantaa-infoissa on päivittäistä neuvontaa arkipäivän liikkumisesta. Lisäksi on mm. joukkoliikkeen käyttämiseen ja liikkumista tukevaan elämäntapaan liittyviä infoja ja Menokaveri-toiminnan esittelyä (Kuntalaispalvelut). • Seniorineuvonnassa annetaan ohjausta ja neuvontaa ikääntyneiden liikkumiseen (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki). • Kuntoutuksen palveluita tarjotaan laaja-alaisesti koko Vantaalla ja sen perusajatus on, että asiakkaat pyritään motivoimaan liikkumaan ja huolehtimaan toimintakyvystään itsenäisesti (Terveyspalvelut, Kuntoutus). 2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet • Jokaisen ikäihmisen arkeen kuuluu liikunta ja liikkuminen, mm. hoivakotien kuntoilunurkkausten avulla. Jokaiselle erityisasumisen asiakkaalle laaditaan yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma, jonka mukaan palveluita toteutetaan ja

LIITE 5.

arvioidaan. Erillisten kuntoutus- ja arviointiyksiköiden toiminta perustuu ikäihmisten mahdollisimman itsenäiseen kotona asumisen mahdollistamiseen (Vanhus- ja vammaispalvelut, Erityisasuminen).

- Liikuntaa korostetaan Vantaan sairaalan kuntoutumisessa ja kotiutumisessa. Päiväsairaalakuntoutusta kehitetään, jonka myötä liikunta on merkittävässä roolissa toimintakyvyn ylläpitämisessä (Vanhus- ja vammaispalvelut).
 - Kuntouttavan päivätoiminnan ryhmissä korostetaan ulkoilua, liikuntaa ja lihaskunnon ylläpitämistä, asiakkaan mukaan annetaan kirjalliset ohjeet. (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki).
 - Osana Gerometroverkoston kuntoutuksen kehittämistavoitetta on kotihoidossa korostettu ja ohjeistettu asiakkaan arkiliikunnan merkitystä tärkeänä kotona asumista tukevana toimintana (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki).
-

2. Ohjelmatasoinen toimenpide: Vähän liikkuvia kannustetaan liikkumaan aikaisempaa enemmän.

Teko

Tekojen toteutuminen

2. Ikäihmisille tarjotaan erilaisia ulkoilu-, liikunta- ja kuntoutuspalveluja päiväaikaan.

1. Hyväkuntoiset ikääntyneet

- Ikäihmisille on tarjolla monipuolisesti liikuntaryhmiä päiväaikaan. Senioreille suunnattuja vertaisryhmiä on lisätty, v. 2019 uutena lajina kävelyfutis (Liikuntapalvelut).
- Korson terveysaseman tiloissa on Woimanurkka-kuntosali, jonka ohjaajatoiminta on vapaaehtoista vertaistoimintaa (Liikuntapalvelut, Terveyspalvelut).
- Asukastiloilla on päivittäisiä jumppahetkiä ikäihmisille (Kuntalaispalvelut).
- Aikuisopiston laaja liikuntaryhmien tarjonta sekä "Juttutupa"-kurssit afaatikoille yhteistyössä Aivoliiton kanssa (Aikuisopisto).

2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet

- Liikuntaa ja liikkumista tarjotaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan palveluissa (Vanhus- ja vammaispalvelut, Terveyspalvelut).
 - Erityisasumisen laadunvalvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota asukkaiden ulkoiluun sekä aktiivisen arjen toteutumiseen (Vanhus- ja vammaispalvelut, Ostopalvelut)
-

LIITE 5.

Päämäärä: Tupakointi ja alkoholin käyttö vähenevät

3. Ohjelmatasoinen toimenpide: Lisätään avointa keskustelua tupakoinnista ja alkoholin käytöstä.

Teko

Tekojen toteutuminen

1. Ikäihmisten tupakointiin ja alkoholin käyttöön kiinnitetään huomiota ja tarjotaan tukea tupakoinnin ja/ tai alkoholin käytön vähentämiseen tai lopettamiseen.

1. Hyväkuntoiset ikääntyneet

- Ehkäisevän päihdetyön yksikön tupakoinnin lopettamiseen tähtäävässä työssä on ollut kaksi ryhmää päihdeasiakkaille ja heidän kanssaan työskenteleville. Tupakkatyön yksilöasiakkaista noin 30 % on yli 60-vuotiaita (Terveyspalvelut).
- Senioreiden asiakasohjauksessa on yhteistyössä viranomaisistahojen kanssa tehty huoli-ilmoitusten jatkotoimenpiteistä yhteinen työskentelymalli (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki).
- Maahanmuuttajapalvelujen KOTO-tiimi yhteistyössä Jade-keskuksen kanssa on järjestänyt ikääntyvien somalimiesten ryhmässä tietoisuuden tupakoinnin, alkoholin ja khatin vaikutuksista terveydelle (Maahanmuuttajapalvelut).
- Suun terveydenhuollon vastaanottokäynneillä taustaterveystietona kysytään tupakointitietoa (Suun terveydenhuolto).

2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet

- Palveluasumisessa asuvien päihteitä käyttävien asukkaiden kohdalla noudatetaan aktiivisen puheeksioton toimintamallia ja pyritään yhdessä löytämään elämään sisältöä ilman päihteitä. Tehdään tiivistä yhteistyötä tarvittaessa päihdepalvelujen ja eri järjestötoimijoiden kanssa (Vanhus- ja vammaispalvelut, Erityisasuminen).
- Puheeksiottoa on alkoholin käyttöön ja tupakointiin liittyen (Vanhus- ja vammaispalvelut, Vantaan sairaala).
- Aktiivinen puheeksiotto päihteisiin liittyen (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki)
- Suun terveydenhuollon vastaanottokäynneillä taustaterveystietona kysytään tupakointitietoa.

4. Ohjelmatasoinen toimenpide: Tehostetaan kohdennettua ennaltaehkäisyä ja tukea tupakoinnin ja alkoholin käytön lopettamiseen.

Teko

Tekojen toteutuminen

2. Asiakaskontakteissa huomioidaan tupakointi ja alkoholin käyttö, ja lisätään menetelmiä, joilla ikäihminen arvioi omaa tupakointiaan ja/tai alkoholin käyttöönsä.

1. Hyväkuntoiset ikääntyneet

- Suun terveydenhuollon hoitokäynneillä kysytään päihteiden käytöstä ja tieto kirjataan potilastietoihin.
- Maahanmuuttajapalvelujen KOTO-tiimin venäjänkielisille on ryhmätoiminnan sisällä järjestetty terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tiedotuksia mm. alkoholista ja diabeteksestä (Maahanmuuttajapalvelut).

2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet

- Terveyspalveluiden ja Vanhus- ja vammaispalvelujen asiakaskontakteissa huomioidaan päihteiden käyttö (Terveyspalvelut, Vanhus- ja vammaispalvelut).

LIITE 5.

B. Hyvinvointierot vähenevät:

- Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät
- Asukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät

Päämäärä: Alueiden väliset hyvinvointierot vähenevät

5. Ohjelmatasoinen toimenpide: Lisätään alueellisesti kohdennettua myönteistä erityiskohtelua.

<i>Teko</i>	<i>Tekojen toteutuminen</i>
1. Palvelujen kohdentamisessa tarkastellaan ikäihmisten ja vammaisten palvelujen tarvetta, ja palveluja kohdennetaan niille alueille, joissa asuu paljon palvelun kohderyhmän asiakkaita.	1. Hyväkuntoiset ikääntyneet • Uusia asukastiloja on perustettu Korsoon, Mikkolaan ja Tikkurilaan (Kuntalaispalvelut). • Tikkurilaan on perustettu uusi korttelikerho vapaaehtoistoiminnan tuella (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki). 2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet • Kotona asumisen tuen palvelut ovat lähellä asiakasta, useimmat omassa kaupunginosassa (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki).

6. Ohjelmatasoinen toimenpide: Kehitetään alueiden viihtyisyyttä ja turvallisuutta.

<i>Teko</i>	<i>Tekojen toteutuminen</i>
2. Alueiden kehittämisessä huomioidaan ikäihmisten ja vammaisten erityistarpeet, mm. esteetön ja turvallinen ympäristö.	1. Hyväkuntoiset ikääntyneet • Ikäihmisten ja vammaisten osalta huomioidaan erityistarpeita, kuten riittävä valaistus, esteetön ympäristö ja turvallinen ympäristö. Tarvittaessa järjestetään turvallisuuskävelyitä eri alueilla ja erilaisia tilaisuuksia koskien keskustojen kehittämistä (Kaupunkisuunnittelu, Kadut ja puistot). • Yleisesti palvelutuotannossa huomioidaan ikäihmiset mm. varmistamalla tilojen esteettömyys (Kuntalaispalvelut). 2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet • Uudiskohteiden rakentamisessa kiinnitetään erityishuomio esteettömyyteen (Vanhus- ja vammaispalvelut, Erityisasuminen).

Päämäärä: Asukkaiden väliset hyvinvointierot vähenevät

7. Ohjelmatasoinen toimenpide: Kehitetään harrastusmahdollisuuksia niin, että yhä useammalla on mahdollisuus harrastaa.

Teko

Tekojen toteutuminen

3. Ikäihmisille suunnattuja harrastusmahdollisuuksia ja vapaa-ajan toimintaa järjestetään yhteistyössä.

1. Hyväkuntoiset ikääntyneet

- Ikäihmisille suunnattuja harrastusmahdollisuuksia ja vapaa-ajan toimintaa on Vantaalla:
 - Kulttuuripalveluilla on monipuolisesti toimintaa: esitykset, näyttelyt ja tapahtumat (Kulttuuripalvelut)
 - Vantaan kaupunginmuseon ja Vantaan taidemuseo Artsin työpajat senioreille (Kulttuuripalvelut).
 - Aikuisopiston laaja kurssitarjonta (Aikuisopisto).
 - Maahanmuuttajapalvelujen KOTO-tiimin ikääntyville maahanmuuttajille suunnatut ryhmätoiminnot Havukoski, Koivukylä ja Myyrmäki alueilla.

2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet

- Seniorineuvonnassa on tarjolla tietoa alueiden yhteisöistä, tapahtumista ja tilaisuuksista. Yhteistyötä on kuitenkin kehitettävä muiden Vantaan kaupungin toimijoiden kanssa, jotta ikääntyneille tarjolla olevat palvelut ovat kattavasti käytössä (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki)
- Erityisasumisessa vastataan asukkaiden yksilöllisiin harrastustoiveisiin omien ryhmätoimintojen ja yksilöllisten ratkaisujen turvin, joissa hyödynnetään kaikkien eri toimijoiden harrastustarjontaa ja tähän kiinnitetään erityistä huomiota myös laadunvalvonnassa (Vanhus- ja vammaispalvelut, Erityisasuminen, Ostopalvelut).
- Palvelutalojen ja vanhustenkeskusten asukkaille tarjotaan taidenäyttelyitä, musiikki-, teatteri-, nukketatteri ja tanssiesityksiä (Kulttuuripalvelut, Aikuisopisto, Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala).

8. Ohjelmatasoinen toimenpide: Lisätään mahdollisuuksia ihmisten kohtaamiselle ja vuorovaikutukselle.

Teko

Tekojen toteutuminen

4. Osana ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelmaa kaupunki tekee selvityksen kotona yksin asuvien ikäihmisten kokemasta yksinäisyydestä ja millä keinoin sitä voidaan lieventää, esimerkiksi vanhusten

1. Hyväkuntoiset ikääntyneet

- Yksinäiset vanhukset Vantaalla selvitys tehty ja esille nousseet toimenpide-ehdotukset ovat työn alla (Vanhus- ja vammaispalvelut, Vanhusten päivätoiminta/ vapaaehtoistoiminta ja Hyvätyö toiminta).
- Tavoitteena aloittaa syksyn 2020 aikana ikääntyville maahanmuuttajille suunnattu päivätoiminta Vanhuspalvelujen päivätoimintatiloissa Maahanmuuttajapalvelujen KOTO-tiimin vetämänä. Kohderyhmänä erityisesti venäjänkieliset ikäihmiset (Maahanmuuttajapalvelut).

LIITE 5.

lisääntyvän päivätoiminnan kautta.

5. Mahdollistetaan ikäihmisten osallistuminen yhteisölliseen toimintaan.

1. Hyväkuntoiset ikääntyneet

- Syrjäytymisen ehkäisyyn on pureuduttu selkeyttämällä Vantaa-infon roolia neuvonnan ja asioinnin tukena suhteessa kaupungin asiantuntijapalveluihin. Asukastilat mahdollistavat ikäihmiselle suunnattuja harrastusmahdollisuuksia ja vapaa-ajan toimintaa alueellisesti (Kuntalaispalvelut).
- Kulttuuriluotsin kanssa voi lähteä tutustumaan eri kulttuurikohteisiin museoista teattereihin (Kulttuuripalvelut).
- Valtaosa Aikuisopiston kurssitoiminnasta on yhteisöllistä (Aikuisopisto).

2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet

- Sairaalahajon aikana on tarjolla harrastusmaista osallisuutta tukevaa toimintaa. Sairaalahenkilökunnan tietoisuutta on lisätty harrastamisen mahdollisuuksista, jotta potilaita osataan ohjata kotiutumisvaiheessa harrastustoiminnan pariin. Varmistetaan kotiutumisen yhteydessä potilaan mahdollisuudet osallisuuteen ja virikkeellisyteen yhdessä palveluohjauksen kanssa (Terveyspalvelut).
- Yhteisillä ryhmäharrastustoiminnoilla lisätään yhteisöllisyyttä ja vähennetään yksinäisyyden kokemusta. Jatkossa kuntalaisille mahdollistetaan osallistuminen sähköisten palveluiden välityksellä (Vanhus- ja vammaispalvelut, Erityisasuminen).
- Käynnistettiin uusi korttelikerho Tikkurilaan vapaaehtoistoiminnan tuella. Yhteensä toiminnassa oli seitsemän korttelikerhoa eri puolilla Vantaata (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki).
- Hyödynnetty paljon uusia digitaalisia vuorovaikutuskeinoja mm. läheiskohtaamisissa sekä striimatuissa virtuaalikonserteissa (Vanhus- ja vammaispalvelut, Ostopalvelut).

6. Järjestetään ikäihmisille erilaisia tapahtumia ja kohtaamispaikkoja sekä huomioidaan heidän tarpeensa kaupunginosatapahtumien järjestämisessä.

1. Hyväkuntoiset ikääntyneet

- Luodaan kohtaamispaikkoja eri ryhmille. Asemakaavassa voidaan osoittaa esimerkiksi aukiota, pihakatuja ja yhteispihoja sekä määrittää vaadittavaa kerrosalaa kylätaloille ja muille yhteis- ja kerhotiloille. Kaupunkisuunnittelu on osallistanut eri ryhmiä suunnitteluun monin tavoin (Kaupunkisuunnittelu).
- Vantaa-infoissa järjestetään monipuolisesti ikäihmisille suunnattuja infoja. Asukastilat mahdollistavat kohtaamisen ja niissä järjestetään mm. yhteisöruokailuja Tikkurilassa, Korsossa, Mikkolassa, Koivukylässä ja Myyrmäessä (Kuntalaispalvelut).
- Festivaaleilla on tarjolla ikäihmisille suunnattua ohjelmaa. Esimerkiksi Tanssin viikot ja Matineaelokuvien Hopeatähtisarja. Armas-festivaali on suunnattu senioreille ja ikäihmisille (Kulttuuripalvelut).

LIITE 5.

	• Erilaisten aktiviteettien muotoilussa ja tarjonnassa huomioidaan enenevässä määrin ikääntyvän väestön monimuotoistuminen, jotta huomioidaan myös tämän kasvavan ryhmän tarpeet. Toimitaan periaatteella “Yhdessä jos mahdollista – erikseen jos tarpeen”.
7. Tilaisuuksien järjestämisessä hyödynnetään ikäihmisille tuttuja kohtaamispaikkoja ja ikäihmisten tarpeet huomioidaan tapahtumien tiedottamisessa.	1. Hyväkuntoiset ikääntyneet • Vantaa-infot tiedottavat kaupungin ja muiden toimijoiden tarjoamista vapaa-ajan mahdollisuuksista. Infojen omista ikäihmisille suunnatuista tapahtumista tiedotetaan esim. Seniorimenoissa ja Asukaslehdessä (Kuntalaispalvelut). • Kaksi kertaa vuodessa järjestetään asukasfoorumeja, joiden lisäksi on Alueen päiviä, jotka tavoittavat ikäihmiset hyvin. Tilaisuuksia jalkaudutaan markkinoimaan alueille (Kuntalaispalvelut). • Seniorineuvonnan työntekijä jalkautuu Vantaa-infoon kaksi kertaa viikossa (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki). • Aikuisopiston opinto-ohjelma on saatavissa painotuotteena. 2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet • Asumisyksiköissä järjestetään tapahtumia omille asukkaille sekä lähialueen asukkaille yhteistyössä eri toimijoiden kuten seurakunnan ja 3.sektorin toimijoiden kanssa (Vanhus- ja vammaispalvelut, Ostopalvelut).
8. Ikäihmisten osallistumismahdollisuuksien lisäämisessä käytetään erilaisia työmenetelmiä ja tiedotuskanavia.	1. Hyväkuntoiset ikääntyneet • Aikuisopiston tiedotuskanavat: painettu opinto-opas, ilmonet.fi-palvelu, nettisivut, ilmoittautuminen ja opintoneuvonta myös henkilökohtaisesti tai puhelimitse. 2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet • Hyödynnetty osallistumisen mahdollistajana digitaalisia välineitä sekä sosiaalista mediaa (Vanhus- ja vammaispalvelut, Ostopalvelut). •
9. Luodaan ruotsinkieliselle väestölle mahdollisuuksia kohtaamiselle ja verkostoitumiselle Svenska rum -toimintaa kehittämällä.	1. Hyväkuntoiset ikääntyneet • Aikuisopisto järjestää kysynnän mukaan ruotsinkielistä kurssitoimintaa.

LIITE 5.

9. Ohjelmatasoinen toimenpide: Ennaltaehkäistään ja puututaan kiusaamiseen ja väkivaltaan.

Teko

Tekojen toteutuminen

1. Lisätään mahdollisuuksia ilmoittaa huolesta ja lisätään asiakastyötä tekevien viranomaisten yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä lisääviä työtapoja.	1. Hyväkuntoiset ikääntyneet - Kuntalaispalveluiden valmistelemia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustuksia kohdennetaan mm. ikääntyneiden toimintakykyä ja yhteisöllisyyttä edistävään toimintaan. - Seniorineuvonnassa on yhteistyössä viranomaistahojen kanssa tehty huoli-ilmoitusten jatkotoimenpiteistä yhteinen työskentelymalli. Seniorineuvonta tekee alueellista verkostoyhteistyötä järjestöjen, yritysten ja yhteisöjen kanssa (Vanhus- ja vammaispalvelut, Kotona asumisen tuki). 2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet - Potilaiden sosiaalisten tilanteiden, avun tarpeen ja tukiverkon kartoitus tehdään sairaalahoidon aikana, minkä myötä tarvittaessa ohjataan palveluiden piiriin. Sosiaalihojauksessa priorisointi kohdistetaan yksinäisiin ja yksinäisyyttä kokeviin potilaisiin. Jatkossa: Tunnistetaan riskitekijöihin kuuluvat potilaat ja tuetaan heitä hoitojakson aikana sosiaalihojauksen avulla (Vanhus- ja vammaispalvelut, Vantaan Sairaala).
---	---

10. Ohjelmatasoinen toimenpide: Tunnistetaan apua tarvitsevat, tarjotaan kokonaisvaltaista tukea ja varmistetaan, että kukaan ei jää syrjään.

Teko

Tekojen toteutuminen

2. Ikäihmisiä (esim. vammaiset ikääntyneet, sotaveteraanit, etniset ryhmät) lähestytään heidän omien yhteisöjensä kautta ja lisätään tiedottamista esim. omaishoidon tuesta, asumistuesta ja toimeentulotuesta.	1. Hyväkuntoiset ikääntyneet - Vantaa-infoissa päivystää matalan kynnyksen neuvontapalveluita, kuten seniorineuvontaa ja vammaisneuvontaa. Ikäihmisille on järjestetty infotilaisuuksia heille suunnatuista palveluista, kuten asumisesta, toimeentulosta ja Maisa-palvelusta (Kuntalaispalvelut, Vanhus- ja vammaispalvelut). - Maahanmuuttajapalvelujen KOTO-tiimin sähköisessä Tiedotteita-julkaisussa, jota tilaavat myös maahanmuuttajajärjestöt, on markkinoitu erilaisia tapahtumia. Ikääntyvien maahanmuuttajien ryhmätoiminnoissa on kerrottu olemassa olevasta tarjonnasta, etuisuuksista ja tuista, sekä ryhmänä on osallistuttu erilaisiin tiedotustilaisuuksiin. KOTO-tiimi on yhteistyössä somaliyhdistys Tusmo ry:n kanssa tarjonnut tiloissaan ikääntyville somalimiehille tiedotusta, virkistystä ja hyvinvointiin liittyviä aiheita (Maahanmuuttajapalvelut). - Maahanmuuttajapalvelut hyödyntää tiedotuksessa maahanmuuttajataustaisia järjestöjä ja verkostoja, jotta tavoitetaan vantaalaiset ikääntyvät maahanmuuttajat.
--	---

LIITE 5.

3. Tiedottamisessa ja palvelujen käytössä huomioidaan digitalisaation haasteet.	1. Hyväkuntoiset ikääntyneet • Digisyrjäytymisen ehkäisemiseksi on satsattu digitukeen, jossa annetaan tukea sähköiseen asiointiin erityisesti yhteistyökumppaneiden ja kaupungin palveluista. Yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa järjestetään digiaiheisia infoja ja digilaitteiden käytön opastusta. Asioinnin ja digituen verkoston tavoitteena on helpottaa pääsyä sähköisiin palveluihin. Kuntalaispalvelut on mukana Uudenmaan digituki-pilotissa, jonka tavoitteena on kehittää verkostotoimintaa ja luoda mallia digitukeen (Kuntalaispalvelut). • Asukastiloissa saa digitukea asiointiin ja digituen tarvetta hoidetaan osana Koivukylän Kafnetin normaalia toimintaa (Kuntalaispalvelut). • Aikuisopiston tiedotuskanavat ovat monipuoliset: painettu opinto-opas, ilmonet.fi-palvelu, nettisivut, ilmoittautuminen ja opintoneuvonta myös henkilökohtaisesti tai puhelimitse. • Liikuntapalveluilla toimii puhelinneuvonta ja ohjatun liikunnan kurssiohjelma on saatavissa painotuotteena. 2. Kotihoidon piirissä tai ympärivuorokautisessa hoidossa olevat ikääntyneet • Puhelinneuvontana tarjotaan mm. asumisen ohjausta ikääntyneille ja vammaisille (Vanhus- ja vammaispalvelut, Ostopalvelut).
4. Lisätään työmenetelmiä esim. etsivään vanhustyöhön.	• Vuonna 2020 käynnistetään etsivän vanhustyön pilotti, jonka tavoitteena löytää syrjään jääneet ja yksinäisyyttä kokevat ikääntyneet. Heidän kanssaan on tarkoitus löytää keinoja/toimintaa, jotka lisäävät hyvinvointia ja mielekästä arkea kotona (Vanhus- ja vammaispalvelut, Vanhusten päivätoiminta/ vapaaehtoistoiminta ja Hyvätyö toiminta).
5. Vanhus- ja vammaisneuvostot ja erilaiset seniorijärjestöt ovat mukana palvelujen kehittämisessä.	• Vanhusneuvoston kokouksissa on huhtikuusta 2018 lähtien käsitelty kaupungin palveluiden kehittämiseen liittyviä kysymyksiä, mm. Vantaan palveluverkkosuunnitelmaa, josta vanhusneuvosto antoi myös lausunnon, ja iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palveluiden riittävyys ja laatu -raporttia. • Vammaisneuvosto on antanut lausuntoja ja kannanottoja kaupungin palveluista (mm. kuljetuspalvelujen järjestäminen) sekä käsitellyt muuten kokouksissaan aktiivisesti eri palveluihin liittyviä aiheita, syksyllä 2019 mm. terveysasemien ruuhkaisuutta. • Vanhus- ja vammaisneuvostot toteuttivat keväällä 2019 yhdessä kyselyn taustajärjestöilleen kuljetuspalvelujen kilpailutuksesta, ja vanhus- ja vammaispalveluissa hyödynnettiin vastauksia kuljetuspalvelun palvelukuvausta kirjoitettaessa. Molemmille neuvostoille on esitelty myös Apotin asiakasportaalia Maisaa, josta neuvostot ovat antaneet palautetta.

MONIKULTTUURISUUSUUNNITELMA:

Toteutuneet toimenpiteet eri palvelualoilla 31.12.2020 mennessä.

C. Suomen monikulttuurisin kaupunki hoitaa myös kotouttamisen parhaiten:

Päämäärä: kotouttaminen onnistuu aikaisempaa paremmin.

1. Ohjelmatasoinen toimenpide: Työskennellään aktiivisesti hyvien väestösuhteiden edistämiseksi.

Teko	Tekojen toteutuminen
1. Luodaan tukirakenne järjestöjen vahvistamiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi.	• Yhteisöpalveluiden arjen työssä niin asukastilaverkostossa kuin Yhteisessä pöydässä rakennetaan viikoittain tuhansia vantaalaisia tavoitettavaa jatkuvasti kehittyvää ja laajenevaa tukiverkosto. (Kuntalaispalvelut) • Tsemppari-mallin työllistämishanke (Tsempataan töihin (ESR) ja Tsempataan! (STEA)) ovat vahvistaneet jalkautuvien viranomaisten ja maahanmuuttajajärjestöjen yhteistyötä. Malli on myös vahvistanut hyviä väestösuhteita koska se on rakentanut luottamusta kaupungin ja maahanmuuttajajärjestöjen välille. (Kasvupalvelut)
2. Järjestetään kohtaamistapahtumia eri puolilla Vantaata yhteistyössä järjestöjen ja asukkaiden kanssa.	• Varhaiskasvatus tekee yhteistyötä eri katsomuksellisten yhteisöjen kanssa järjestämällä mm. vuosittaisen dialogitapahtuman. (Varhaiskasvatus) • Suun terveydenhuollon MEK-hankkeessa toimittiin aktiivisesti viidellä eri alueella ja tavoitettiin eri ikäisiä monikulttuurisista taustoista tulevia kuntalaisia asukkaiden avoimissa kohtaamispaikoissa, kesäruokailussa sekä muissa yhteisöllisissä tiloissa sekä Lehtikuusen koulun hammashoitolassa. Osallistuttiin Ruukku-hankkeeseen ja Äidit mukaan -Vanhemmat mukaan kouluun -hankkeeseen. • Kirjasto järjestää monikielisiä lasten- ja perhetapahtumia esim. osana satakielikuukautta. • Digituki arkeen –hanke opastaa venäjänkielisiä vantaalaisia digitaalisessa asiointissa mm. kirjastossa. • Yhteisöpalvelut tukee yhteisöjä, vahvistaa alueellista yhteistyötä ja lisää luottamusta vahvistavaa työtä alueellisesti, esim. kutsuen aktiivisesti alueellisille yhteisökahveille myös korona-aikana, jolloin tapaamiset järjestetty virtuaalisesti. Asukastilat ja Yhteinen pöytä tekevät alueilla yhteistyötä alueiden järjestöjen ja toimijoiden kanssa, sekä Vantaan kaupungin monikulttuurisuustyön sekä siihen liittyen hankkeiden kanssa. mm. mahdollistamalla tiloja toimijoiden toiminnalle, tarjoamalla tukea järjestöjen työlle, tarjoamalla ja kuljettamalla ilmaista hävikkiruokaa sisäänheittotuotteeksi toimintaan, tekemällä arjessa yhteistyötä ohjaamalla asukkaita tarvittaessa alueen

	monikulttuurisen ohjauksen ja palvelujen äärelle. Yhteisen pöydän ja asukastilojen yhteisötyöllä järjestetään kaikkia yhteen kutsuvia yhteisöruokailuja. (Kuntalaispalvelut) Maahanmuuttajapalvelut (perhe- ja sosiaalipalvelut) • on osallistunut kirjastossa järjestettävien tapahtumien toteutukseen. • on mm. yhteistyössä Eläkeläiset ry:n kanssa toteuttanut useita ikääntyville maahanmuuttajille kohdennettuja tapahtumia • koto-tiimi on järjestänyt luontoretkeä maahanmuuttajille yhteistyössä Vantaan seurakuntayhtymän ja Vantaan asukastoiminnan kanssa. • on osallistunut aktiivisesti yhteistyössä Yhteisen lapsemme ry:n kanssa tienoo.fi -portaalin kehittämiseen ja implementointiin. Portaalin avulla tuotetaan maahanmuuttajille tietoa mm. vantaalaisista palveluista, harrastustoiminnasta sekä yleistä tietoa yhteiskunnasta omalla kielellä ja monimuotoisesti (kuva, ääni, teksti). • on yhteistyössä HDL:n kanssa järjestänyt kummiperheitä maahanmuuttaja-jälkihuoltoonurille • Vantaan Järjestörinki on tarjonnut maahanmuuttajille ohjausta ja neuvontaa sosiaalipalvelujen tiloissa Vernissakatu 8 kahtena päivänä viikossa maaliskuuhun 2020 saakka, jonka jälkeen puhelinneuvontaa. Liikunnan palvelualue • Liikuntavälinelainaamo tapahtuma alkuvuodesta 2020 YIBinSport hankkeen toimesta yhteistyössä Sporttia kaikille ry:n, Korson kaiku ry:n, Tikkurilan taitoluistelu klubin ja Vantaan hiihtoseuran kanssa Hakunilan urheilupuistossa. • Yökoris turnaukset YIBinSport hankkeen toimesta: yhteistyössä HNMKY:n kanssa Energia Areenalla ja Hämeenkyön liikuntahallissa syksyllä 2020. Kulttuurin palvelualue • Perhetapahtuma Mahdollisuuksien tori (yhteistyössä Fingon (suomalaiset kehitysjärjestöt) jouduttiin vuonna 2020 perumaan, mutta tapahtuman suunnittelua tehtiin laajassa yhteistyössä. • Monikulttuurinen itsenäisyyspäivän juhla toteutettiin laaja-alaisen yhteistyön tuloksena, mutta juhla striimattiin yleisöä koronasta johtuen. Kasvupalvelut • Järjestöjen ja eri toimijoiden kesken suunniteltiin maahanmuuttajien neuvontaa kehittävä Neuvova Vantaa –hanke (sai TEM-rahoitusta 1.10.2020 lähtien) • Kaupunginjohtaja on kutsunut uskonnollisia yhteisöjä ja maahanmuuttajajärjestöjä keskustelemaan Korona-tartunnoista • Eri toimijoiden yhdessä järjestämä Naistenpäiväjuhla 2020 järjestettiin Vernissan monitoimitalossa
3. Tiivistetään yhteistyötä turvallisuussuunnittelun ja maahanmuuttajayhteisöjen välillä.	• Maahanmuuttajapalvelut on osallistunut turvallisuussuunnittelun ohjausryhmään • Turvallisuussuunnittelun ohjausryhmä ja etnisten konfliktien vastainen työryhmä päätettiin yhdistää.

LIITE 6

4. Päivitetään etnisten konfliktien malli yhdessä turvallisuussuunnittelun kanssa vuoden 2018 aikana.	• Maahanmuuttajapalvelujen edustaja on ollut mukana työssä. • Päivityksen yhteydessä päätettiin liittää yhteen turvallisuussuunnittelun ohjausryhmä ja etnisten konfliktien malli
5. Pilotoidaan Tsempataan yhdessä -kumppanuusmalli.	• Tsempataan –malli on kasvanut ja laajentunut niin, että hankkeita on nyt kolme. Tsempataan töihin (ESR) , Tsempataan! STEA-hanke ja Neuvova Vantaa –hanke jatkavat ja kehittävät eteenpäin Tsemppari-toimintamallia. • Maahanmuuttajapalvelut on tehnyt tiivistä yhteistyötä Tsemppareiden kanssa.
6. Jatketaan Meidän Vantaa -verkoston toimintaa.	
7. Mallinnetaan Meidän Vantaa -verkoston kanssa Vantaan vapaaehtoistyön yhteinen toimintasuunnitelma.	• Eurocities-koordinoimassa Values-hankkeessa kehitetään kotoutumisen ja vapaaehtoistyön koordinaatiota. Vantaan tasolla nostettiin esiin kirjastojen ja vapaaehtoistyön yhteistyö kotoutumisen edistämiseksi sekä maahanmuuttajajärjestöjen ja viranomaisten yhteistyö maahanmuuttajien kotouttamisessa.
8. Kehitetään uusia tapoja tavoittaa maahanmuuttajataustaisia asukkaita osallistumaan maankäytön ja tilojen suunnitteluun.	• Länsimäen kirjaston Monikielinen ja monikulttuurinen kirjasto –hankkeessa (2020–2021) selvitetään maahanmuuttajataustaisten länsimäkeläisten tarpeita ja luodaan uudenlainen toimintamalli kirjastolle. Tavoitteena on tukea suomen kielen oppimista ja oman kielen kehitystä, sekä tuoda yhteen kantasuomalaisia ja maahanmuuttajataustaisia alueen asukkaita.

2. Ohjelmatasoinen toimenpide: Laajennetaan kotoutumista tukevien palveluiden saatavuutta kaikille maahan muuttaneille.

Teko

Tekojen toteutuminen

9. Varmistetaan, että kaikilla kotona lasta hoitavilla vanhemmilla on mahdollisuus osallistua suomen kielen opetukseen.	• Äidit mukana, Vanhemmat mukaan kouluun-hankkeet ovat saaneet jatkoa: Vanhemmat mukaan kouluun ja työelämään. OKM-rahoittama hanke toteutetaan Vantaan osaamiskeskuksen, perusopetuksen ja Careerin yhteistyönä Jokiniemen, Kaivokselan, Lehtikuusen, Mikkolan ja Rajakylän kouluilla. • Maahanmuuttajapalvelut on järjestänyt yhteistyössä varhaiskasvatuksen, Vantaan aikuisopiston ja Vantaan Lasten liiton kanssa kotivanhemmille (KOTVA) suomen kielen opetusta, ohjausta ja neuvontaa sekä lastenhoitoa. • Aikuisopisto on järjestänyt suomen kielen opetuksen ja ohjausta kotivanhemmille nk. KOTVA-ryhmissä.
--	---

LIITE 6

10. Huolehditaan, että suomen kielen opetusta on saatavilla joustavasti tarpeen mukaan. Laaditaan jokaiselle siitä hyötyvälle kotoutumissuunnitelma.	- Kirjastot järjestävät yhdessä yhteistyökumppanien (esim. Luetaan yhdessä) kanssa kielen opetusta ja kielikahvilatoimintaa sekä kirjastotiloissa että etänä. Lisäksi kirjasto tarjoaa mahdollisuuden opetella suomea omaan tahtiin tarjoamalla laajan valikoiman suomen kielen oppimateriaaleja sekä kirjastossa että verkossa. - Aikuisopisto tarjoaa laajan valikoiman suomen kielen kursseja, erityisiä Startti-kursseja uusille vantaalaisille sekä aikuisten lukutaitokoulutusta. Lisäksi Aikuisopistossa toimii maahanmuuttajille suunnattu aikuisten perusopetus. - Aikuisten perusopetusta ei ole pystytty tarjoamaan kaikille sitä tarvitseville nuorille aikuisille, ja tästä syystä toiminnan laajentumista on ryhdytty suunnittelemaan toimialalla (Aikuisopisto)
11. Varmistetaan järjestöjen kotoutumista tukevan toiminnan jatkuvuus.	- Perhe- ja sosiaalipalveluilla on useita aiesopimuksia järjestöjen ja hankkeiden kanssa, joilla tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista ja hyvinvointia, esim. Yhteiset lapsemme ry, HDL, R3 ry, Tusmo ry, NiceHearts, Sahan seura ry ja Hakunilan kansainvälinen yhdistys. Hankkeisiin ohjataan asiakkaita ja osallistutaan ohjausryhmätoimintaan. - Tsempataan-mallin myötä järjestöt ovat saaneet lisää ulkopuolista rahoitusta työhönsä (Vantaan venäläinen klubi, Hakunilan kansainvälinen yhdistys, Itä-Vantaan Somialikulttuuriyhdistys ja Sahan-seura) . Kaupungin ESR-hankkeen kautta saadaan projektirahoitusta ja Tsempataan!-hankkeen kautta STEA-rahoitusta kolmeksi vuodeksi.

3. Ohjelmatasoinen toimenpide: Huolehditaan kansainvälistä suojelua saavien ja erityistä tukea tarvitsevien kotoutumisesta.

Teko

Tekojen toteutuminen

12. Koulutetaan viranomaisia ja muita toimijoita traumojen ja väkivallan tunnistamiseen, puuttumiseen ja ohjaamiseen kulttuuri- ja sukupuolisensitiivisyys huomioiden.	Perhepalvelut toteuttaa lähisuhdeväkivallan ehkäisytyön hanketta, jossa toteutetaan puheeksiottokoulutuksia ja avainhenkilötoimintaa. Koulutuksen yhtenä sisältönä on kunniaan liittyvä väkivalta. Lisäksi lähisuhdeväkivallan ehkäisyfoorumissa on yhtenä aiheena ollut kunniaan liittyvä väkivalta (kahtena edellisenä vuonna). Vuosittain järjestettävä lähisuhdeväkivallan ehkäisyfoorumi on avoin kaikille keskeisille verkostoille.
13. Hyödynnetään paremmin järjestöjen erityisosaamista.	- Perusopetuksessa aloitti lokakuussa 2020 yhteensä 22 monikielistä ohjaajaa (albania, arabia, somali, venäjä, viro). Monikieliset ohjaajat neuvovat oppilaita ja heidän huoltajiaan kouluun, vapaa-aikaan ja palveluverkostoon liittyvissä kysymyksissä. Yhteistyötä on tehty Neuvova Vantaa-hankkeen, Niceheartsin ja Hakunilan kv-yhdistyksen kanssa. - Neuvova Vantaa -hankkeessa tehdään järjestöjen erityisosaamista tutuksi varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Maahanmuuttajaperheiden palveluohjauksessa hyödynnetään maahanmuuttajajärjestöjen osaamista (Varhaiskasvatus) - Perhe- ja sosiaalipalvelut tekevät yhteistyötä monien järjestöjen ja hankkeiden kanssa, joilla tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista ja hyvinvointia.

LIITE 6

	• Maahanmuuttajapalvelut sekä aikuissosiaalityö (perhe- ja sosiaalipalvelut) ovat toteuttaneet yhteistyötä Kide-säätiön hankkeessa, jossa on tarjottu neuvontaa ja tukea koronan takia vaikeassa sosiaalisessa tilanteessa oleville maahanmuuttajaperheille • Kulttuurin palvelualue on hyödyntänyt järjestöjen erityisosaamista tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa.
14. Vahvistetaan erityistä tukea tarvitsevien alkuvaiheen kotouttamispalveluita.	• Maahanmuuttajapalveluissa erityistä tukea tarvitsevien omatyöntekijänä toimii sosiaalityöntekijä sosiaalihuoltolain mukaisesti. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella hankitaan tarvittavia palveluja, mm. tuettua asumista, kotiin vietävää tukea ja tukihenkilötoimintaa. Ihmiskaupan uhreille, erityisesti seksuaalisen hyväksikäytön uhreille, tarjotaan systemaattisesti terapiapalvelua. • Kulttuuripalveluissa Kulttuurikaruselli-harrastuksissa mahdollistetaan erityistarpeisten lasten osallistuminen toimintaan palkkaamalla tarpeellinen määrä avustajia. Viestinnässä käytetään mahdollisuuksien mukaan sekä selkokieltä että monia eri kotikieliä. Harrastustoimintaa on suunnattu erityisesti niille alueille, joilla on vähän harrastusmahdollisuuksia muuten.
15. Otetaan käyttöön valtakunnallinen Paloma-toimintamalli, jonka avulla vahvistetaan kansainvälistä suojelua saavien mielenterveyspalveluita.	• Paloma-toimintamallia on hyödynnetty ja kehitetty maahanmuuttajapalveluista polku HUSin järjestämään OPS-terapiaan (psykoterapia).